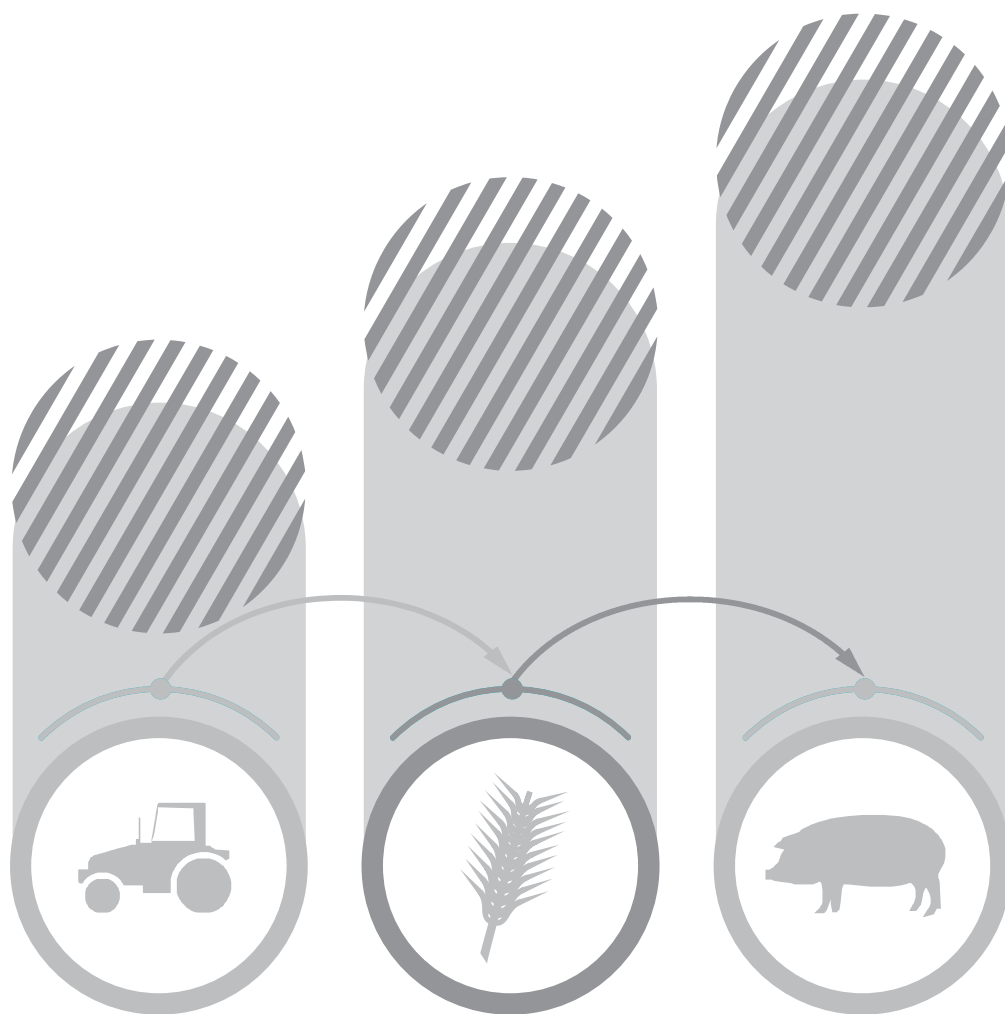

Rolnictwo województwa mazowieckiego na tle kraju i pozostałych województw w 2018 r.

Agriculture of Mazowieckie Voivodship compared
to the country and other voivodships in 2018

Rolnictwo województwa mazowieckiego na tle kraju i pozostałych województw w 2018 r.

Agriculture of Mazowieckie Voivodship compared
to the country and other voivodships in 2018

Urząd Statystyczny w Warszawie Statistical Office in Warszawa

Warszawa Warsaw 2019

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Warszawie, Mazowiecki Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Warszawa, Mazovian Centre for Regional Surveys

Zespół autorski

Editorial team

Justyna Kotowoda

Kierujący

Supervisor

Tomasz Zegar

Prace redakcyjne

Editorial work

Justyna Kotowoda, Hanna Murawska

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Justyna Kotowoda

Tłumaczenie

Translation

Agnieszka Gromek-Żukowska

ISSN 2082-0992

Publikacja dostępna na stronie

Publication available on website

<http://warszawa.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/rolnictwo-lesnictwo/>

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła

When publishing Statistical Office data – please indicate the source

Przedmowa

Niniejsza publikacja została przygotowana przez Urząd Statystyczny w Warszawie w celu zaprezentowania aktualnego stanu rolnictwa województwa mazowieckiego i obrazu wsi mazowieckiej na tle Polski i pozostałych województw.

W opracowaniu zawarto syntetyczne informacje z wybranych dziedzin rolnictwa, a także ukazano warunki, w jakich rozwija się produkcja rolnicza, przybliżając tym samym charakter przeobrażeń obszarów wiejskich województwa mazowieckiego.

Publikacja prezentuje stan i strukturę demograficzną oraz ekonomiczną mieszkańców wsi. Przedstawia strukturę użytkowania gruntów oraz liczbę gospodarstw ekologicznych. Ważnymi zagadnieniami zawartymi w publikacji są plony i zbiory ziemiopłodów, hodowla zwierząt gospodarskich, wyniki produkcji rolniczej oraz nawożenie.

Mamy nadzieję, że publikacja pogłębi wiedzę na temat rolnictwa oraz pomoże w analizie przemian zachodzących na obszarach wiejskich.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego

Zofia Kozłowska

Warszawa, październik 2019 r.

Preface

This publication has been prepared by the Statistical Office in Warszawa in order to present the current condition of agriculture in Mazowieckie Voivodship and of Mazovian countryside against the background of Poland and other voivodships.

The publication contains brief information from the selected fields of agriculture and shows the conditions in which agricultural production develops, presenting the character of the transformation of Mazovian countryside.

The volume presents the size as well as the demographic and economic structure of the rural population. It presents the agricultural land structure and the number of organic farms. Important issues covered by the publication include crop production and yields, breeding of livestock, agricultural output as well as fertilising.

We do hope that this publication will deepen the understanding of the situation in agriculture and help to analyse the changes taking place in rural areas.

Director
of the Statistical Office
in Warszawa

Zofia Kozłowska

Warsaw, October 2019

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa.....	3
Preface	4
Spis tablic	6
List of tables	
Spis wykresów	7
List of charts	
Spis map	8
List of maps	
Objaśnienia znaków umownych	9
Symbols	
Ważniejsze skróty	9
Main abbreviations	
Synteza	10
Executive summary	11
Ludność na terenach wiejskich	12
Rural population	
Ekologiczne gospodarstwa rolne	17
Organic farms	
Użytkowanie gruntów i powierzchnia zasiewów	18
Land use and sown area	
Nawożenie	26
Fertilization	
Produkcja zwierzęca	28
Animal production	
Skup produktów rolnych	34
Procurement of agricultural products	
Ceny produktów rolnych w skupie i na targowiskach	38
Procurement and marketplace prices of agricultural products	
Globalna produkcja rolnicza	41
Final agricultural output	
Uwagi metodologiczne	43
Methodological notes	45
Aneks 1. Spis tablic załączonych do publikacji w wersji elektronicznej (format XLS).....	48
Appendix 1. List of tables attached to the publication in the electronic version (XLS format)	

Spis tablic

List of tables

	Str. Page
Tablica 1. Wskaźnik zatrudnienia oraz stopa bezrobocia w województwie mazowieckim	12
Table 1. Employment rate and unemployment rate in Mazowieckie Voivodship	
Tablica 2. Powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych w województwie mazowieckim	18
Table 2. Agricultural land in agricultural farms in Mazowieckie Voivodship	
Tablica 3. Powierzchnia zasiewów według wybranych ziemiopłodów w województwie mazowieckim	19
Table 3. Sown area of selected crops in Mazowieckie Voivodship	
Tablica 4. Zużycie nawozów mineralnych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik w województwie mazowieckim	26
Table 4. Consumption of mineral and lime fertilizers in terms of pure ingredient in Mazowieckie Voivodship	
Tablica 5. Pogłowie bydła, trzody chlewnej, owiec i drobiu w województwie mazowieckim	28
Table 5. Stocks of cattle, pigs, sheep and poultry in Mazowieckie Voivodship	
Tablica 6. Produkcja ważniejszych produktów zwierzęcych w województwie mazowieckim	30
Table 6. Production of main animal products in Mazowieckie Voivodship	
Tablica 7. Skup wybranych produktów rolnych w województwie mazowieckim	34
Table 7. Procurement of selected agricultural products in Mazowieckie Voivodship	
Tablica 8. Wartość skupu produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych (ceny bieżące) w województwie mazowieckim	35
Table 8. Procurement value of agricultural products per 1 ha of agricultural land (current prices) in Mazowieckie Voivodship	
Tablica 9. Przeciętne ceny skupu wybranych produktów rolnych w województwie mazowieckim	38
Table 9. Average prices of selected agricultural products in Mazowieckie Voivodship	
Tablica 10. Przeciętne ceny targowiskowe wybranych produktów rolnych w województwie mazowieckim	39
Table 10. Average marketplace prices of selected agricultural products in Mazowieckie Voivodship	
Tablica 11. Dynamika globalnej produkcji rolniczej w województwie mazowieckim (ceny stałe)	41
Table 11. Dynamics of final agricultural output in Mazowieckie Voivodship (constant prices)	

Spis wykresów

List of charts

	Str. Page
Wykres 1. Struktura powierzchni w podziale na tereny miejskie i wiejskie w 2018 r.	13
Chart 1. Structure of urban and rural areas in 2018	
Wykres 2. Ludność zamieszkała na wsi w 2018 r. (Polska=100)	13
Chart 2. Population living in rural areas in 2018 (Poland=100)	
Wykres 3. Tereny wiejskie na 1 mieszkańca wsi w 2018 r.	15
Chart 3. Rural areas per one inhabitant living in rural areas in 2018	
Wykres 4. Mediana wieku ludności wiejskiej w 2018 r.	15
Chart 4. Median age of rural population in 2018	
Wykres 5. Wskaźnik zatrudnienia ludności zamieszkałej na wsi (według BAEL)	16
Table 5. Employment rate of population living in rural areas (by LFS)	
Wykres 6. Stopa bezrobocia ludności zamieszkałej na wsi (według BAEL)	16
Chart 6. Unemployment rate of population living in rural areas (by LFS)	
Wykres 7. Struktura użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej według rodzajów	20
Chart 7. Structure of agricultural land in a good agricultural condition by types	
Wykres 8. Udział powierzchni uprawy wybranych ziemiopłodów w powierzchni zasiewów ogółem w 2018 r.	21
Chart 8. Share of area under selected crops in total sown area in 2018	
Wykres 9. Powierzchnia wybranych ziemiopłodów w 2018 r. (rok poprzedni=100)	22
Chart 9. Area of selected crops in 2018 (previous year=100)	
Wykres 10. Plony wybranych ziemiopłodów w 2018 r. (rok poprzedni=100)	23
Chart 10. Yields of selected crops in 2018 (previous year=100)	
Wykres 11. Zbiory wybranych ziemiopłodów w 2018 r. (rok poprzedni=100)	24
Chart 11. Production of selected crops in 2018 (previous year=100)	
Wykres 12. Zbiory warzyw gruntowych w 2018 r. (rok poprzedni=100)	25
Chart 12. Production of ground vegetables in 2018 (previous year=100)	
Wykres 13. Zbiory owoców z drzew oraz owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych w 2018 r. (rok poprzedni=100)	25
Chart 13. Production of tree fruit and fruit from shrubs and berry plantations in 2018 (previous year=100)	
Wykres 14. Zużycie nawozów mineralnych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych	27
Chart 14. Consumption of mineral and lime fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land	

Wykres 15. Struktura bydła według grup wiekowo-użytkowych	31
Chart 15. Structure of cattle by age and utility groups	
Wykres 16. Bydło na 100 ha użytków rolnych w 2018 r.	31
Chart 16. Cattle per 100 ha of agricultural land in 2018	
Wykres 17. Struktura trzody chlewnej według grup produkcyjno-użytkowych	32
Chart 17. Structure of pigs by production and utility groups	
Wykres 18. Trzoda chlewna na 100 ha użytków rolnych w 2018 r.	32
Table 18. Pigs per 100 ha of agricultural land in 2018	
Wykres 19. Produkcja żywca rzeźnego w wadze żywej, mleka krowiego i jaj kurzych w 2018 r.	33
Chart 19. Production of animals for slaughter in live weight, cows' milk and hen eggs in 2018	
Wykres 20. Wartość skupu produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych (ceny bieżące)	36
Chart 20. Procurement value of agricultural products per 1 ha of agricultural land (current prices)	
Wykres 21. Zmiany w skupie wybranych produktów rolnych w 2018 r. (wzrost/spadek w stosunku do 2017 r.)	37
Chart 21. Changes in procurement of selected agricultural products in 2018 (increase/decrease compared to 2017)	
Wykres 22. Dynamika globalnej produkcji rolniczej (ceny stałe z roku poprzedniego) w 2017 r. [rok poprzedni=100]	42
Chart 22. Indices of gross agricultural output (constant prices from the previous year) in 2017 [previous year=100]	

Spis map

List of maps

Mapa 1. Udział ludności wiejskiej w ludności ogółem w 2018 r.	14
Map 1. Share of rural population in total population in 2018	
Mapa 2. Gęstość zaludnienia na terenach wiejskich w 2018 r.	14
Map 2. Population density in rural areas in 2018	
Mapa 3. Ekologiczne gospodarstwa rolne w 2018 r.	17
Map 3. Organic farms in 2018	
Mapa 4. Przeciętne ceny wybranych produktów rolnych	40
Map 4. Average prices of selected agricultural products	
Mapa 5. Struktura towarowej produkcji rolniczej	42
Map 5. Structure of market agricultural output	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Kropka (.)	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych data not available or not reliable
"W tym" "Of which"	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given

Ważniejsze skróty

Main abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys.	tysiąc
mln	milion
zł PLN	złoty Polishzłoty
l	litr litre
szt.	sztuki heads, units
dt	decytona deciton
t	tona tonne
kg	kilogram kilogram

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
ha	hektar hectare
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
r.	rok
m.in. i.a.	między innymi among others
tj. i.e.	to jest that is
dok. cont.	dokończenie continued

Synteza

Rolnictwo jest ważnym sektorem mazowieckiej gospodarki. Znajduje to potwierdzenie przede wszystkim w strukturze użytkowania ziemi – użytki rolne stanowią blisko 68% ogólnej jego powierzchni. Pomimo niskiej jakości gruntów rolnych wykształciły się tu ponadprzeciętne w skali kraju specjalizacje produkcji rolnej: owoców, warzyw, mięsa i mleka. Kierunki produkcji są zróżnicowane przestrzennie – południowo-zachodnia i centralna część Mazowsza to rejony z dynamicznie rozwijającą się produkcją warzywniczą i sadowniczą, część północno-wschodnia specjalizuje się w młeczarstwie, a w północno-zachodniej dominuje hodowla drobiu.

Mazowieckie jest znaczącym producentem żywności, o czym świadczy wysoki udział (17,4%) w krajowej produkcji globalnej rolnictwa. O możliwościach produkcyjnych rolnictwa stanowią gospodarstwa indywidualne, które wytworzyły 97% wojewódzkiej globalnej produkcji rolnej.

Najważniejszą specjalizacją mazowieckiego rolnictwa jest produkcja sadownicza i ogrodnicza. W 2018 r. zbiory owoców z drzew stanowiły ponad 44% produkcji krajowej, a zbiory warzyw gruntowych blisko 17%. W krajowej produkcji roślinnej znaczący udział województwa odnotowano również w produkcji zbóż i ziemniaków – po 11,5%. Kolejną specjalizacją mazowieckiego rolnictwa jest chów bydła – tutaj utrzymywana jest prawie 1/5 krajowego pogłowia tych zwierząt. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych była jedną z największych w kraju i wyniosła 54,7 sztuk (większą obsadą charakteryzowały się województwa podlaskie i wielkopolskie). Ponadto województwo mazowieckie jest liderem w produkcji mleka.

Rolnicza przestrzeń produkcyjna w województwie mazowieckim ulega ciągłym przemianom. Podstawowe wyniki badań rolniczych przeprowadzonych w 2018 r. w porównaniu z wynikami badań ubiegłorocznych, wskazują na:

- wzrost liczby ekologicznych gospodarstw rolnych z certyfikatem i spadek gospodarstw będących w trakcie przestawiania na produkcję ekologiczną;
- wzrost powierzchni użytków rolnych, w tym powierzchni zasiewów;
- wzrost powierzchni zasiewów zbóż, w tym kukurydzy na ziarno, jęczmienia, mieszanek zbożowych, żyta oraz pszenżyta;
- wzrost powierzchni uprawy buraków cukrowych i spadek arealu rzepaku i rzepiku oraz ziemniaków;
- spadek plonów większości głównych ziemiopłodów rolnych oraz warzyw gruntowych;
- wzrost produkcji owoców z drzew, w tym rekordowe zbiory czereśni;
- wzrost zużycia zarówno nawozów mineralnych, jak i wapniowych w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych;
- wzrost pogłowia bydła ogółem. Wzrost liczebności stada bydła wystąpił we wszystkich grupach użytkowych, z wyjątkiem cieląt, przy czym największy wzrost odnotowano w przypadku młodego bydła w wieku 1 do 2 lat;
- wzrost pogłowia trzody chlewnej. Zwiększyła się liczba warchlaków oraz trzody chlewnej na ubój, a zmalała liczba prosiąt oraz trzody chlewnej na chów, w tym loch;
- wzrost produkcji żywca rzeźnego, mleka krowiego oraz jaj kurzych;
- wzrost cen skupu m.in. pszenicy, żyta, ziemniaków jadalnych, żywca rzeźnego wołowego i drobiowego oraz spadek cen żywca wieprzowego;
- wzrost cen w obrocie targowiskowym m.in. pszenicy, żyta oraz ziemniaków jadalnych i spadek cen prosiąt do dalszego chowu;
- wzrost wartości globalnej produkcji rolnej, który był wynikiem wzrostu produkcji roślinnej i zwierzęcej.

Executive summary

Agriculture is an important sector of the Mazovian economy. This is confirmed primarily in the structure of land use – agricultural land constituted nearly 68% of its total area. Despite the low quality of agricultural land, the above-average specializations of agricultural production developed here: fruit, vegetables, meat and milk. The production directions are spatially diverse – the south-west and the central part of Mazovia are regions with dynamically developing vegetable and fruit production, the north-east part is specializing in dairy farming, while poultry breeding dominates in the north-west.

Mazovia is a significant food producer, as evidenced by a high share (17.4%) in the domestic gross agricultural output. Private farms constitute the production possibilities of agriculture – they generated over 97% of the voivodship gross agricultural output.

The most important specialization in Mazovian agriculture is fruit and horticultural production. In 2018, production of fruit from trees constitute over 44% of domestic production, and production of ground vegetables nearly 17%. In domestic crop production, the voivodship also noted a significant share in production of cereals and potatoes – 11.5% each. The next specialization of agriculture in Mazovia is cattle breeding – here, almost 1/5 of domestic headage of these animals is maintained. Number of cattle per 100 ha of agricultural land was one of the largest in the country and totaled 54.7 heads (Podlaskie and Wielkopolskie Voivodships were characterized by larger number of cattle). Moreover, Mazowieckie Voivodship is a leader in milk production.

Agricultural production in Mazowieckie Voivodship is constantly changing. The basic results of agricultural surveys carried out in 2018 compared to the results of last year's surveys indicate:

- increase in the number of certified agricultural holdings and a decrease in holdings undergoing conversion to organic production;
- increase in the area of arable land, including sown area;
- increase in the area of cereals, including maize for grain, barley, cereal mixed, rye and triticale;
- increase in the area of sugar beet cultivation and a decrease in the area of rape and turnip rape and potatoes;
- decrease in yields of most major agricultural crops and ground vegetables;
- increase in tree fruit production, including record-breaking cherry harvest;
- increase in the consumption of both mineral and lime fertilizers per 1 ha of agricultural land;
- increase in total cattle population. Increase in the number of cattle was recorded in all utility groups, excluding calves, with the largest increase recorded in the case of young cattle aged 1–2 years;
- increase in pig population. The number of piglets and pigs for slaughter increased, and the number of piglets and pigs for breeding, including sows decreased;
- increase in production of animals for slaughter, cows' milk and hen eggs;
- increase in procurement prices of, among others, wheat, rye, edible potatoes, cattle and poultry for slaughter and a drop in prices of pigs for slaughter;
- increase in market prices of, among others, wheat, rye and edible potatoes and a drop in prices of piglets for further breeding;
- increase in the value of gross agricultural output, which was the result of an increase in crop and animal production.

Ludność na terenach wiejskich

Rural population

W 2018 r. tereny wiejskie zajmowały prawie 94% powierzchni województwa mazowieckiego i były zamieszkiwane przez blisko 36% ludności województwa. Ludność zamieszkała na wsi stanowiła 12,5% ludności w Polsce, co lokuje mazowieckie na pierwszym miejscu wśród innych województw. W porównaniu z 2017 r. liczba ludności zamieszkałej na wsi wzrosła o 2,4 tys. osób (o 0,1%). Udział mieszkańców wsi w populacji poszczególnych województw był bardzo zróżnicowany. Najwyższą wartość przyjął w województwie podkarpackim (58,9%). Najniższym udziałem charakteryzowało się najbardziej zurbanizowane województwo w kraju, tj. śląskie (23,3%).

W 2018 r. wskaźnik gęstości zaludnienia na terenach wiejskich wyniósł 58 osób/km² i był wyższy niż przeciętnie w kraju (53 osoby). Najwyższą gęstość zaludnienia charakteryzowała tereny wiejskie województwa małopolskiego – 130 osób/km², a najniższą tereny województwa podlaskiego – 24 osoby/km². Wzrost liczby ludności wystąpił na ogół w województwach o relatywnie dużej gęstości zaludnienia obszarów wiejskich (49 osób i więcej na 1 km² powierzchni).

W województwie mazowieckim mniej niż połowę ludności wiejskiej stanowią mężczyźni (49,9%) i są oni – statystycznie rzecz ujmując – młodszy od kobiet. Wyznaczona w 2018 r. mediana wieku dla mężczyzn wyniosła 38,1 lat, podczas gdy dla kobiet 40,3 lat. W układzie województw najwyższą medianą wieku dla mężczyzn i kobiet wystąpiła w opolskim (odpowiednio 40,8 i 42,8 lat), a najniższą w pomorskim (35,7 i 36,8 lat).

Według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w województwie mazowieckim ponad połowa mieszkańców wsi w wieku 15 lat i więcej miała pracę. Wskaźnik zatrudnienia wyniósł 55,4% i był o 0,4 p. proc. mniejszy niż w 2017 r. Spadek wartości tego wskaźnika odnotowano jeszcze w trzech województwach, przy czym największy w świętokrzyskim (o 2,2 p. proc.). Należy dodać, że tylko w jednym województwie wskaźnik zatrudnienia ukształtował się poniżej 50% – w warmińsko-mazurskim na 100 osób w wieku 15 lat i więcej pracę miało 48.

Tablica 1.

Wskaźnik zatrudnienia oraz stopa bezrobocia w województwie mazowieckim

Table 1.

Employment rate and unemployment rate in Mazowieckie Voivodship

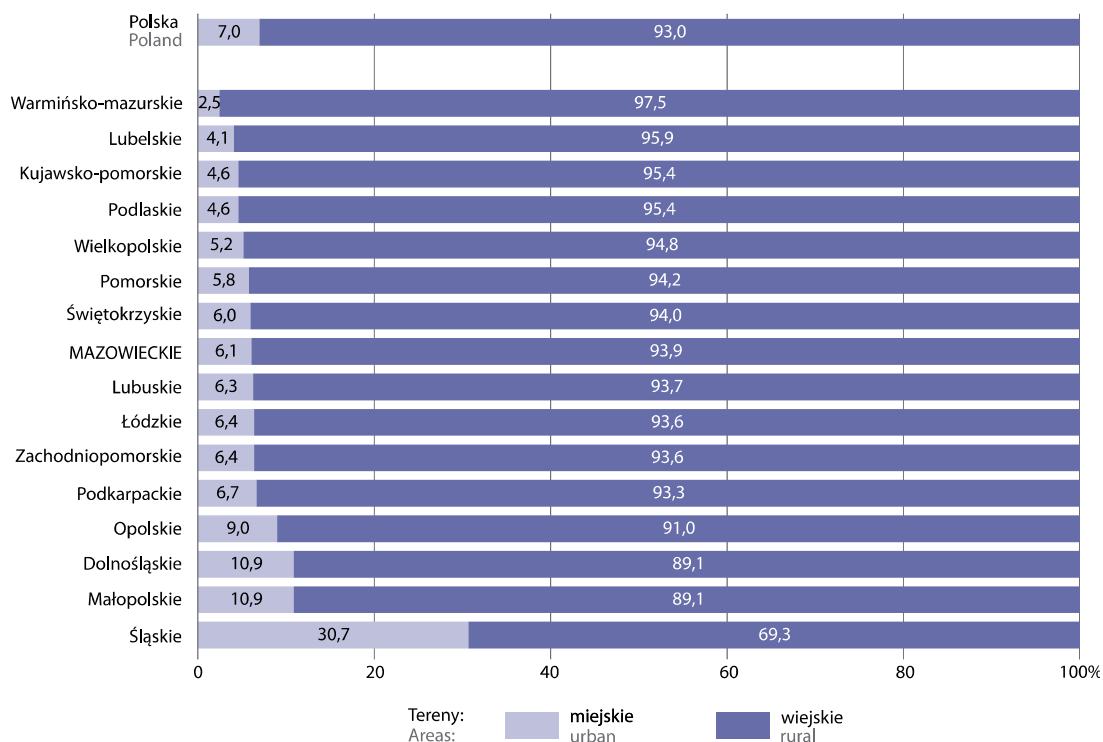
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017	2018
	w % in %				
Wskaźnik zatrudnienia Employment rate	52,0	54,1	55,0	55,8	55,4
Stopa bezrobocia Unemployment rate	8,2	7,1	5,8	5,0	4,6

Na obszarach wiejskich obserwuje się systematyczny spadek stopy bezrobocia. W 2018 r. w województwie mazowieckim wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 4,6% i w porównaniu z 2017 r. był niższy o 0,4 p. proc., a z 2010 r. – o 3,6 p. proc. W odniesieniu do 2010 r. spadek stopy bezrobocia dotyczył wszystkich województw, a w ujęciu rocznym czternastu (wyjątek stanowiły łódzkie i śląskie). Najniższą stopą bezrobocia wyróżniało się województwo wielkopolskie (1,8%), a najwyższą – podkarpackie (7,0%).

Wykres 1. Struktura powierzchni w podziale na tereny miejskie i wiejskie w 2018 r.

Stan w dniu 1 stycznia

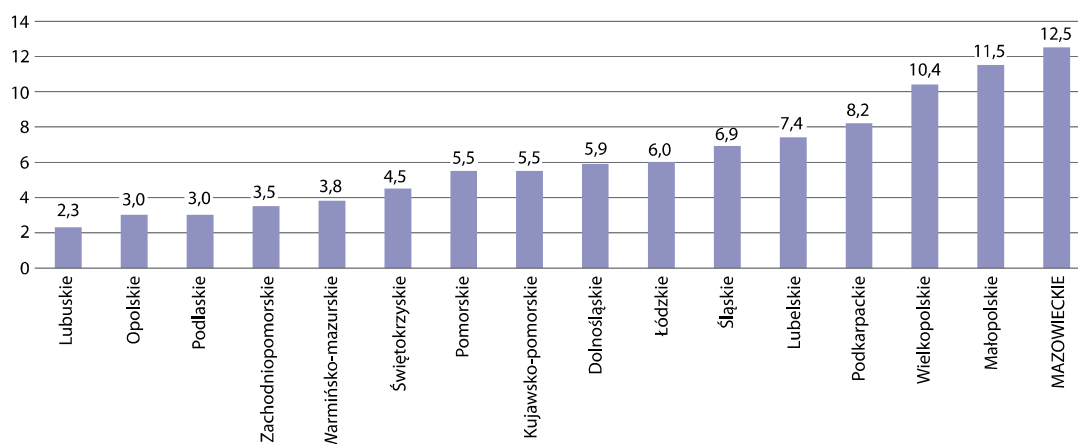
Chart 1. Structure of urban and rural areas in 2018
As of 1st January

Wykres 2. Ludność zamieszkała na wsi w 2018 r. (Polska=100)

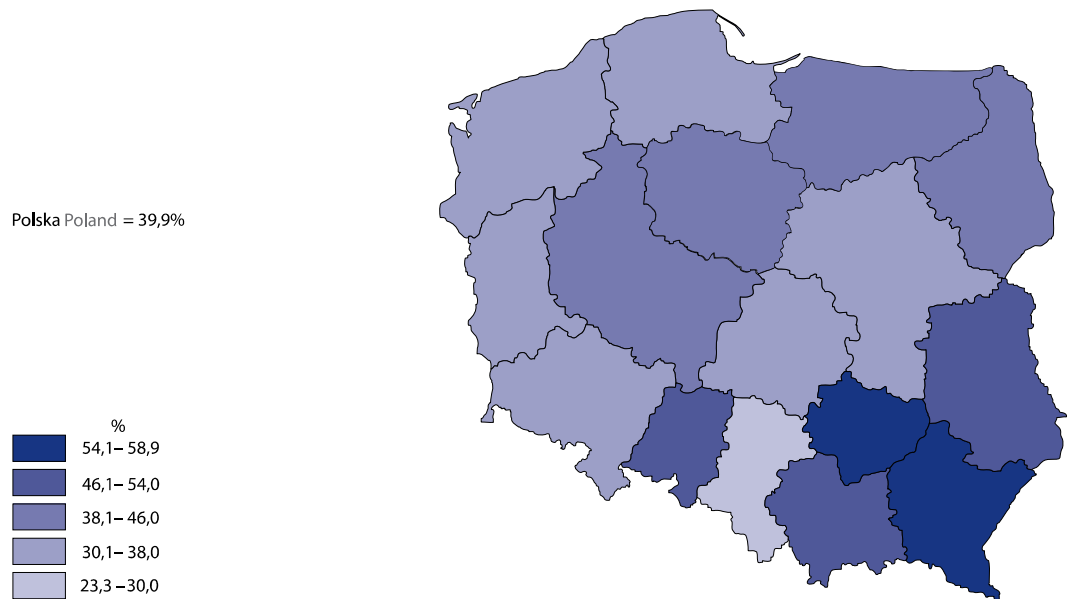
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 2. Population living in rural areas in 2018 (Poland=100)
As of 31st December

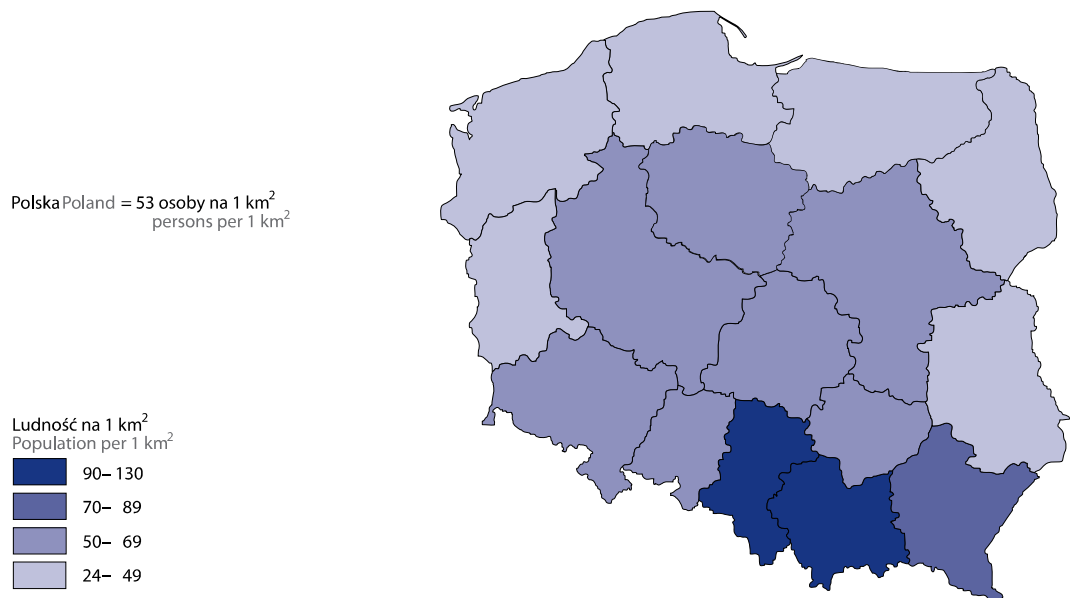

Mapa 1. Udział ludności wiejskiej w ludności ogółem w 2018 r.

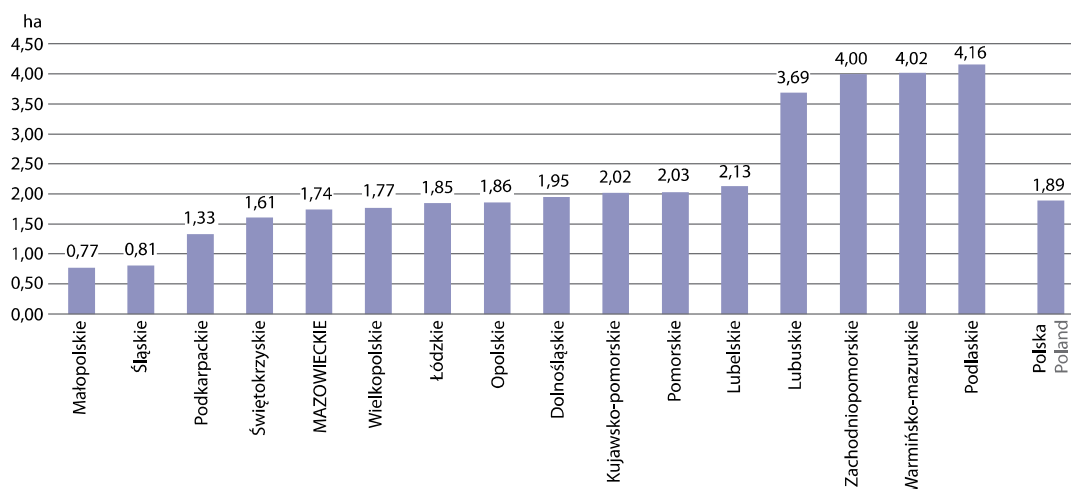
Stan w dniu 31 grudnia

Map 1. Share of rural population in total population in 2018
As of 31st December**Mapa 2. Gęstość zaludnienia na terenach wiejskich w 2018 r.**

Stan w dniu 31 grudnia

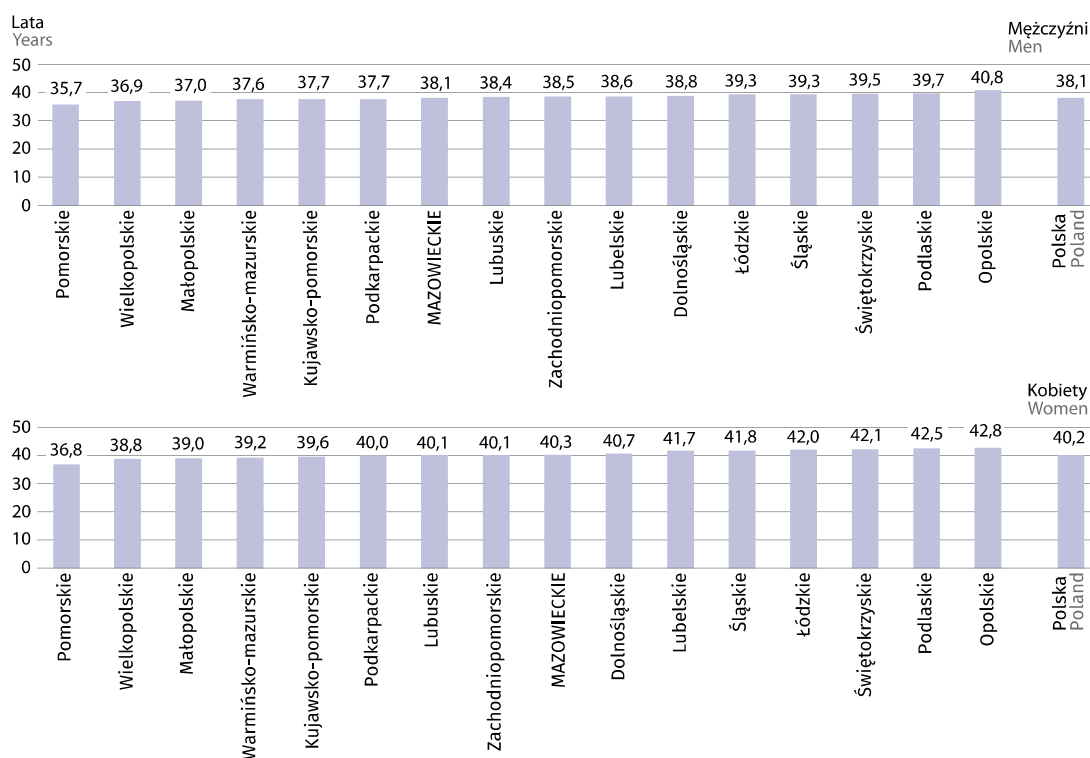
Map 2. Population density in rural areas in 2018
As of 31st December

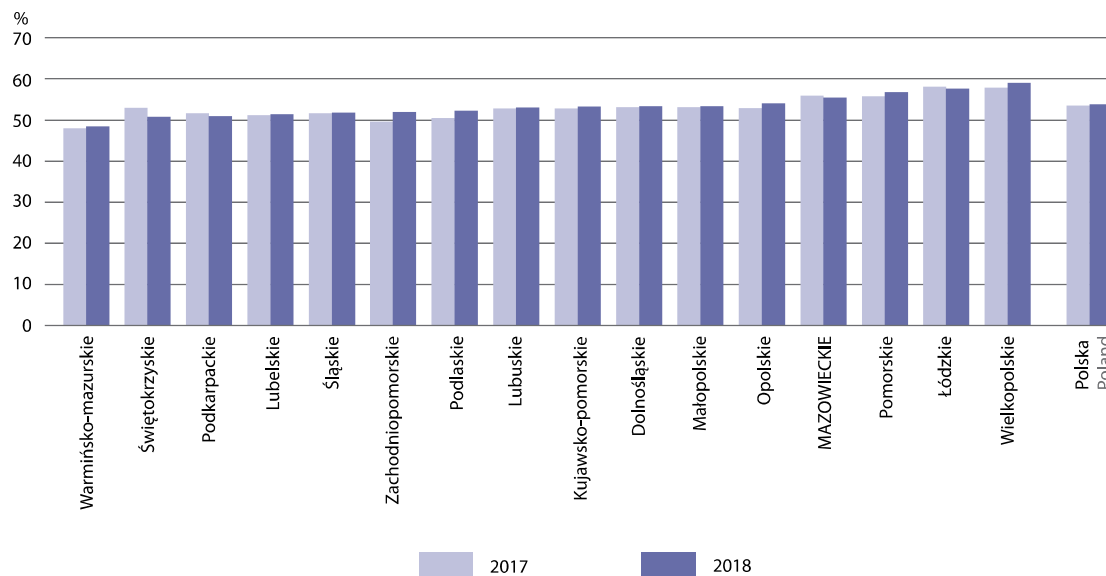
Wykres 3. Tereny wiejskie na 1 mieszkańca wsi^a w 2018 r.
 Chart 3. Rural areas per one inhabitant living in rural areas^a in 2018

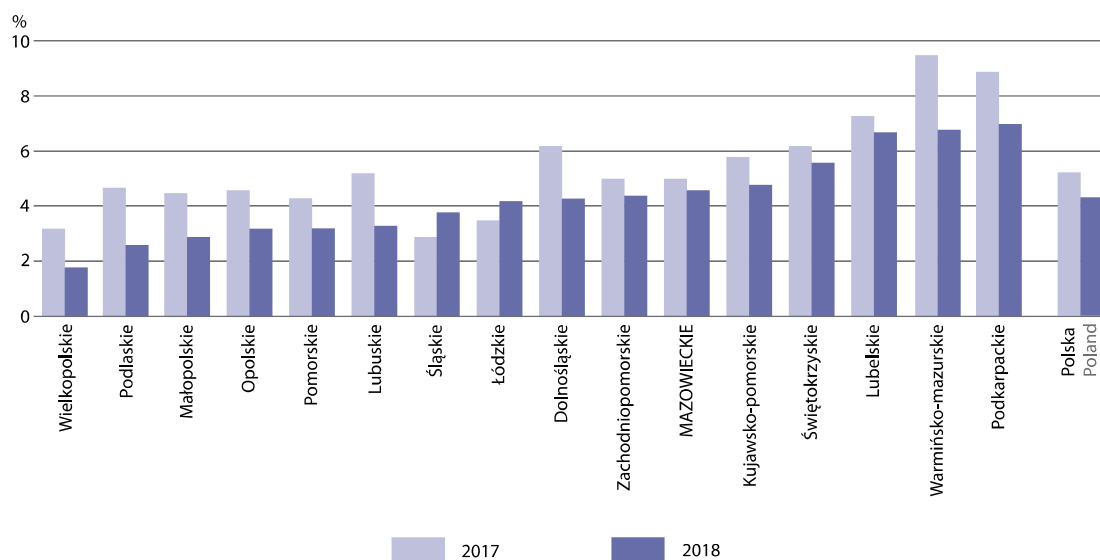
^a Obszar wiejski według stanu w dniu 1 stycznia; ludność według stanu w dniu 31 grudnia.
^a Rural areas as of 1st January; population as of 31st December.

Wykres 4. Mediana wieku ludności wiejskiej w 2018 r.
 Chart 4. Median age of rural population in 2018

Wykres 5. Wskaźnik zatrudnienia^a ludności zamieszkałej na wsi (według BAEL)Chart 5. Employment rate^a of populatin living in rural areas (by LFS)

a Dane średnioroczne.
a Mid-year data.

Wykres 6. Stopa bezrobocia^a ludności zamieszkałej na wsi (według BAEL)Chart 6. Unemployment rate^a of population living in rural areas (by LFS)

a Dane średnioroczne.
a Mid-year data.

Ekologiczne gospodarstwa rolne

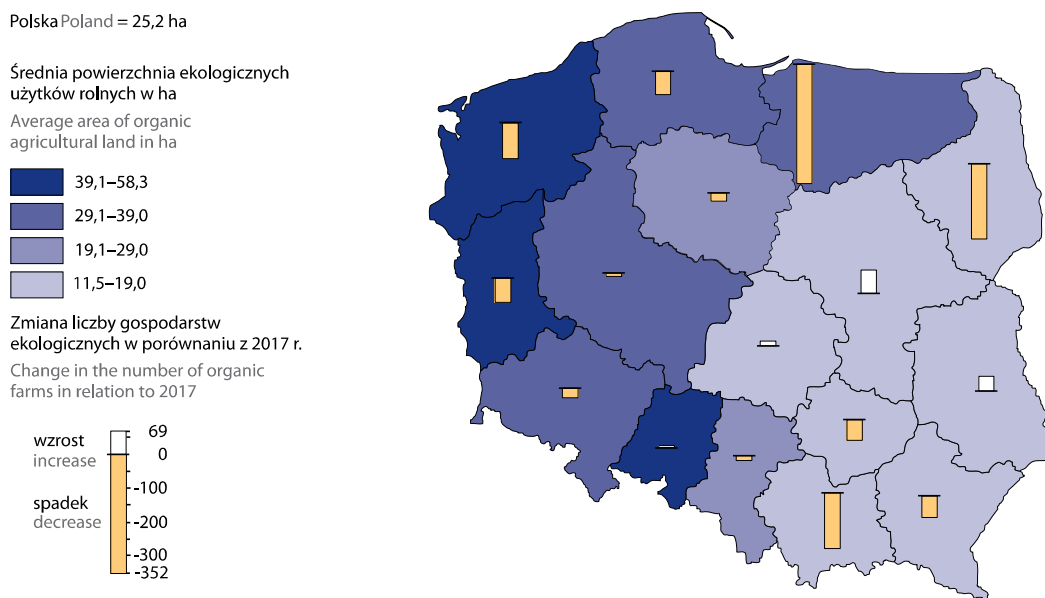
Organic farms

W województwie mazowieckim na przestrzeni lat 2004–2013 obserwowano dynamiczny rozwój rolnictwa ekologicznego. Liczba gospodarstw stosujących ekologiczne metody produkcji wzrosła 6-krotnie, a powierzchnia ekologicznych użytków rolnych ponad 10-krotnie. Od 2014 r. notuje się tendencję spadkową. Co roku zmniejsza się powierzchnia użytków rolnych, a w latach 2014, 2015 i 2017 również liczba gospodarstw.

W 2018 r. w województwie mazowieckim były 2284 ekologiczne gospodarstwa rolne, z tego 69,7% stanowiły gospodarstwa z certyfikatem, a 30,3% gospodarstwa będące w okresie przestawiania na produkcję ekologiczną. W porównaniu z poprzednim rokiem liczba tych gospodarstw była wyższa o 3,1%, jednak w odniesieniu do 2013 r. była niższa o 12,5%.

Powierzchnia ekologicznych użytków rolnych wyniosła w 2018 r. 40,2 tys. ha i zmniejszyła się o 5,2% w porównaniu z 2017 r. i o 33,7% w porównaniu z 2013 r. Średnia powierzchnia omawianych użytków w gospodarstwach rolnych po raz pierwszy od 2009 r. była mniejsza od 20 ha (wyniosła 18,4 ha). W kraju przeciętna powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w gospodarstwach wyniosła 25,2 ha; najwyższa była w województwie opolskim – 58,3 ha, a najniższa w małopolskim – 11,5 ha. Ponad połowa (55,8%) gospodarstw ekologicznych w kraju znajdowała się w 4 województwach: warmińsko-mazurskim (17,7%), podlaskim (15,6%), mazowieckim (11,9%) i zachodniopomorskim (10,7%).

Mapa 3. Ekologiczne gospodarstwa rolne w 2018 r.
Map 3. Organic farms in 2018

Źródło: dane Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.
Source: data of the Main Inspectorate of Agricultural and Food Quality.

Użytkowanie gruntów i powierzchnia zasiewów

Land use and sown area

W 2018 r. ogólna powierzchnia gospodarstw rolnych, których użytkownicy mieli siedzibę na terenie województwa mazowieckiego wyniosła 2474,5 tys. ha, tj. 15,1% ogólnej powierzchni gospodarstw w kraju. W porównaniu z 2017 r. była większa o 230,0 tys. ha (o 10,2%). W użytkowaniu gospodarstw indywidualnych znajdowało się 2436,3 tys. ha, tj. ponad 98% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych.

Użytki rolne w gospodarstwach rolnych zajmowały 2148,2 tys. ha, stanowiąc 86,8% powierzchni ogólnej. W porównaniu z 2017 r. powierzchnia tych gruntów zwiększyła się o 208,6 tys. ha (o 10,8%). Użytki rolne utrzymywane w dobrej kulturze rolnej zajmowały 2131,2 tys. ha, tj. 99,2% powierzchni użytków rolnych, natomiast powierzchnia pozostałych użytków rolnych wyniosła 17,0 tys. ha i stanowiła 0,8%. We wszystkich województwach udział użytków rolnych utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej w ogólnej powierzchni użytków rolnych przekroczył 97%.

Tablica 2. Powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych w województwie mazowieckim

Stan w czerwcu

Table 2. Agricultural land in agricultural farms in Mazowieckie Voivodship

As of June

Wyszczególnienie Specification	2010 ^a	2015	2016	2017	2018
W hektarach In hectares	1944180	1931190	1920100	1939628	2148222
W % ogólnej powierzchni gospodarstw In % of total area of farms	85,8	85,9	86,8	86,4	86,8

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego.
a Data of the Agricultural Census.

W wewnętrznej strukturze użytków rolnych największą powierzchnię zajmowały grunty pod zasiewami – 1394,2 tys. ha, a następnie trwale użytki zielone – 592,3 tys. ha, przy czym łąki trwale uprawiano na powierzchni 536,4 tys. ha, a pastwiska trwale na powierzchni 55,8 tys. ha. Pod uprawy trwale przeznaczonych było 117,7 tys. ha. Powierzchnia gruntów ugorowanych (łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych w plonie głównym) wyniosła 23,1 tys. ha. Ogrody przydomowe zajmowały 3,9 tys. ha.

W 2018 r. ogólna powierzchnia zasiewów była o 151,2 tys. ha (o 12,2%) większa niż w 2017 r. W jej strukturze przeważały zboża, które zajmowały 1064,6 tys. ha, tj. 76,4%. Powierzchnia zbóż była większa od ubiegłorocznej o 16,9%. Największy udział w strukturze uprawy zbóż miały: pszenżyto (22,1%), mieszanki zbożowe (18,7%), żyto (17,2%) i pszenica (16,2%). W porównaniu z rokiem 2017 w zasiewach zbóż odnotowano znaczące zwiększenie się m.in. areалу kukurydzy na ziarno (o 45,7%), jęczmienia (o 44,5%), mieszanek zbożowych (o 24,8%), żyta (o 19,6%) oraz pszenżyta (o 14,5%). Produkcję zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2018 r. oszacowano na 2587,9 tys. ton, tj. o 0,6% mniej od uzyskanej w 2017 r. Na zmniejszenie produkcji, pomimo zwiększonej powierzchni, wpłynął głównie spadek plonowania. Plony większości głównych ziemiopłodów rolnych były znacznie niższe niż przed rokiem.

W porównaniu z 2017 r. powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku ogółem zmniejszyła się o 26,2% (do 34,1 tys. ha), natomiast zbiory były większe o 1,8% i wyniosły 117,7 tys. ton. Wzrost produkcji tej uprawy spowodowany był większym plonowaniem. Udział województwa mazowieckiego w krajowej produkcji

rzepaku i rzepiku wyniósł 5,3% (ósma lokata). Liderem wśród województw było dolnośląskie, gdzie zbiory rzepaku i rzepiku stanowiły ok. 16% zbiorów krajowych.

Powierzchnia uprawy ziemniaków w 2018 r. wyniosła 32,3 tys. ha i była mniejsza w stosunku do roku poprzedniego o 18,8%. Przy zmniejszonej powierzchni tej uprawy oraz wydajności z 1 ha – o 7,1%, zbiory ziemniaków wyniosły 841,6 tys. ton i były o 24,6% niższe. Pomimo to udział województwa w krajowej produkcji ziemniaków nadal był największy w kraju – wyniósł 11,5% wobec 12,5% w 2017 r.

Powierzchnia uprawy buraków cukrowych wyniosła 19,3 tys. ha i była większa o 6,8% w stosunku do 2017 r. Zwiększenie powierzchni przyczyniło się do wzrostu produkcji tej uprawy (o 1,4%), bowiem plonowanie było niższe (o 5,1%). Pod względem produkcji buraków cukrowych województwo mazowieckie zajęło piątą lokatę w kraju. Największe zbiory tej uprawy odnotowano w kujawsko-pomorskim – stanowiły one 19,3% produkcji krajowej.

Tablica 3. Powierzchnia zasiewów według wybranych ziemiopłodów w województwie mazowieckim
Table 3. Sown area of selected crops in Mazowieckie Voivodship

Wyszczególnienie Specification	2010 ^a	2015	2016	2017	2018
	w ha in ha				
OGÓŁEM TOTAL	1205579	1259848	1207388	1242980	1394183
w tym: of which:					
Zboża Cereals	922454	920430	863116	910948	1064554
w tym: of which:					
zboża podstawowe ^b basic cereals ^b	878978	861742	808096	845035	973807
w tym: of which:					
pszenica whea	126756	180387	154451	171758	172193
żyto rye	198645	141227	135218	153346	183402
kukurydza na ziarno maize for grain	34137	52741	46887	56232	81950
Ziemniaki Potatoes	53628	35662	34976	39790	32304
Buraki cukrowe Sugar beets	11756	11049	12614	18064	19285
Rzepak i rzepik Rape and turnip rape	47491	42763	32685	46141	34064

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Łącznie z mieszankami zbożowymi.
a Data of the Agricultural Census. b Including cereal mixed.

Istotne w produkcji rolniczej województwa mazowieckiego warzywnictwo, w 2018 r. utrzymało pierwszą lokatę w kraju pod względem areалу upraw oraz wielkości zbiorów. Ogólna powierzchnia warzyw gruntowych wyniosła 28,4 tys. ha i była większa o 8,4% niż przed rokiem, natomiast produkcja ukształtowała się na zbliżonym poziomie (spadek o 0,1%). Biorąc pod uwagę podstawowe gatunki warzyw, tylko w przypadku pomidorów, ogórków i marchwi zanotowano wzrost produkcji, odpowiednio o: 18,3%, 10,1% i 6,9%. Plony warzyw były niższe od ubiegłorocznych, jednak wyższe niż średnio w kraju. Największy relatywny spadek plonów dotyczył marchwi – o 7,4% i buraków ćwikłowych – o 7,3%.

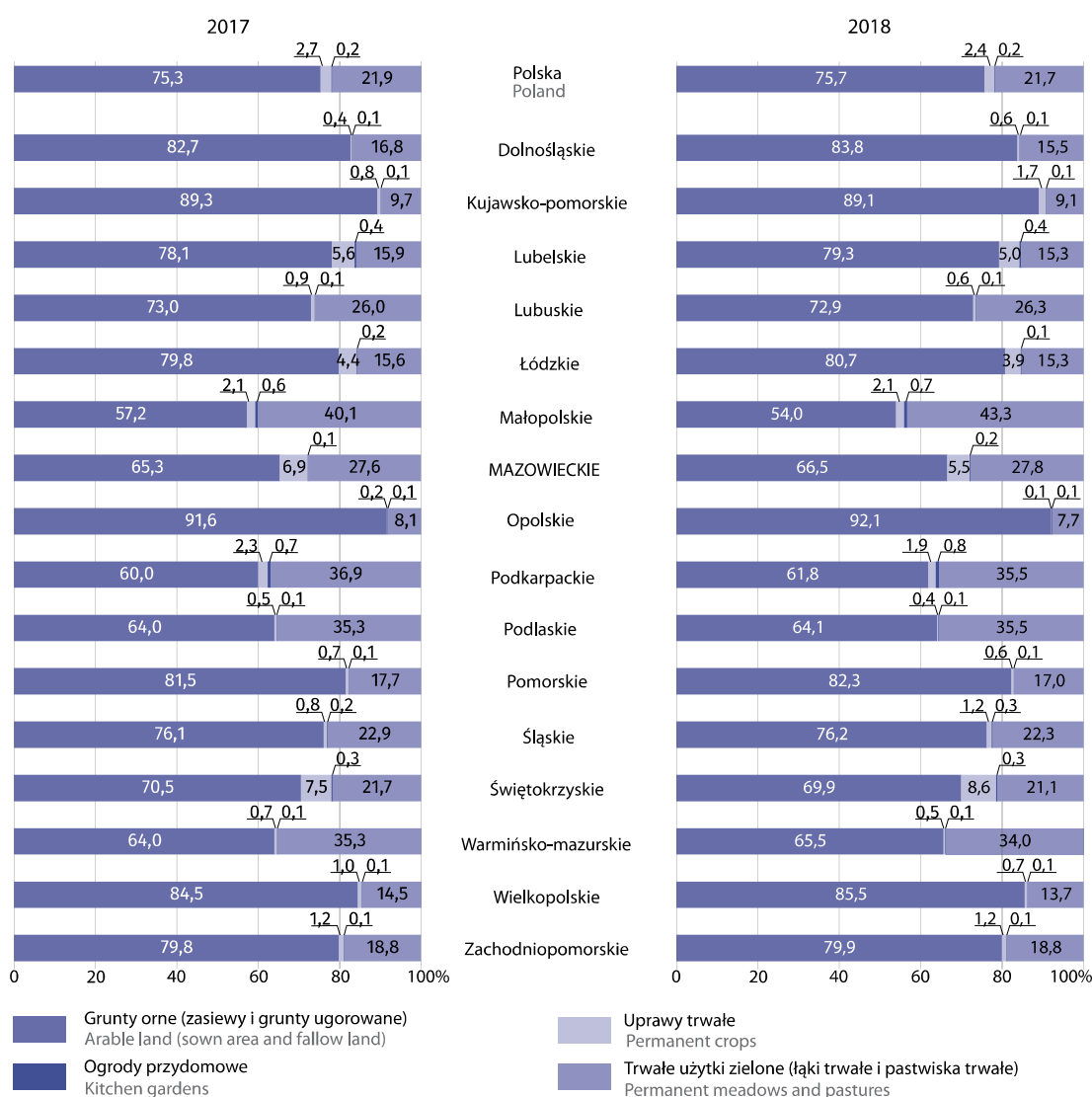
W 2018 r. łączną produkcję owoców z drzew w sadach oszacowano na 1982,3 tys. ton, tj. na poziomie o 60,1% wyższym w porównaniu z bardzo niską produkcją roku poprzedniego. Dominujące w produkcji sadowniczej zbiory jabłek (stanowiły bowiem 92% ogółu) były większe o 54,7%. O ponad połowę (o 51,5%) większe były również zbiory gruszek. Rekordowo wysoka była produkcja czereśni (zebrano ich siedem razy więcej niż przed rokiem), wiśni (trzy i pół raza więcej) i śliwek (dwa i pół raza więcej). Zbiory owoców z drzew w województwie mazowieckim stanowiły 44% zbiorów krajowych (pierwsza lokata w kraju).

Zbiory owoców z krzewów owocowych w sadach i plantacji jagodowych wyniosły 109,0 tys. ton, tj. o 22,4% więcej niż zbiory z roku poprzedniego. Podobnie jak w przypadku owoców z drzew, zanotowano bardzo dobre plonowanie większości gatunków krzewów owocowych i plantacji jagodowych.

Wykres 7. Struktura użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej według rodzajów

Stan w czerwcu

Chart 7. Structure of agricultural land in a good agricultural condition by types
As of June

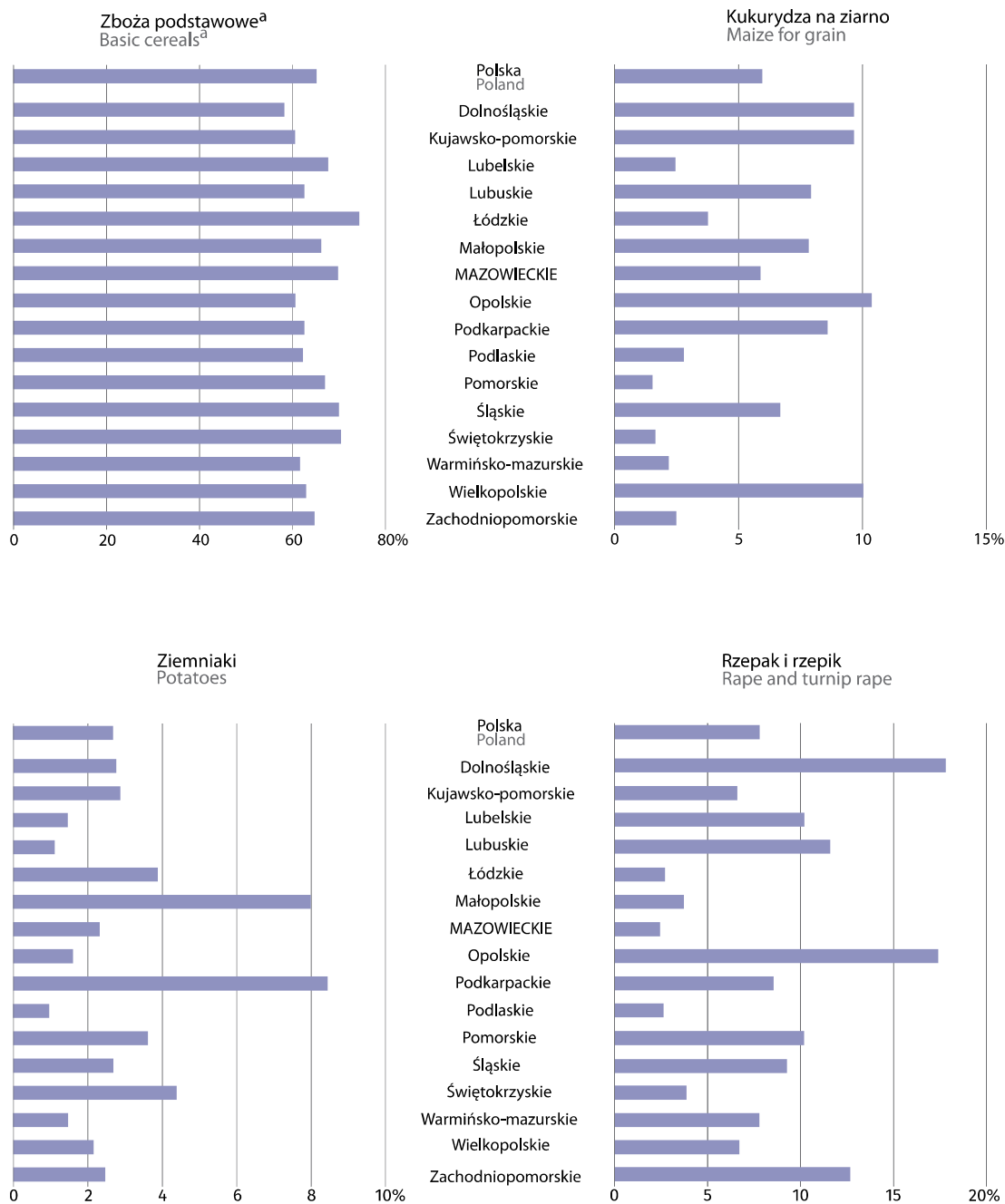

Wykres 8. Udział powierzchni uprawy wybranych ziemiopłodów w powierzchni zasiewów ogółem w 2018 r.

Stan w czerwcu

Chart 8. Share of area under selected crops in total sown area in 2018

As of June

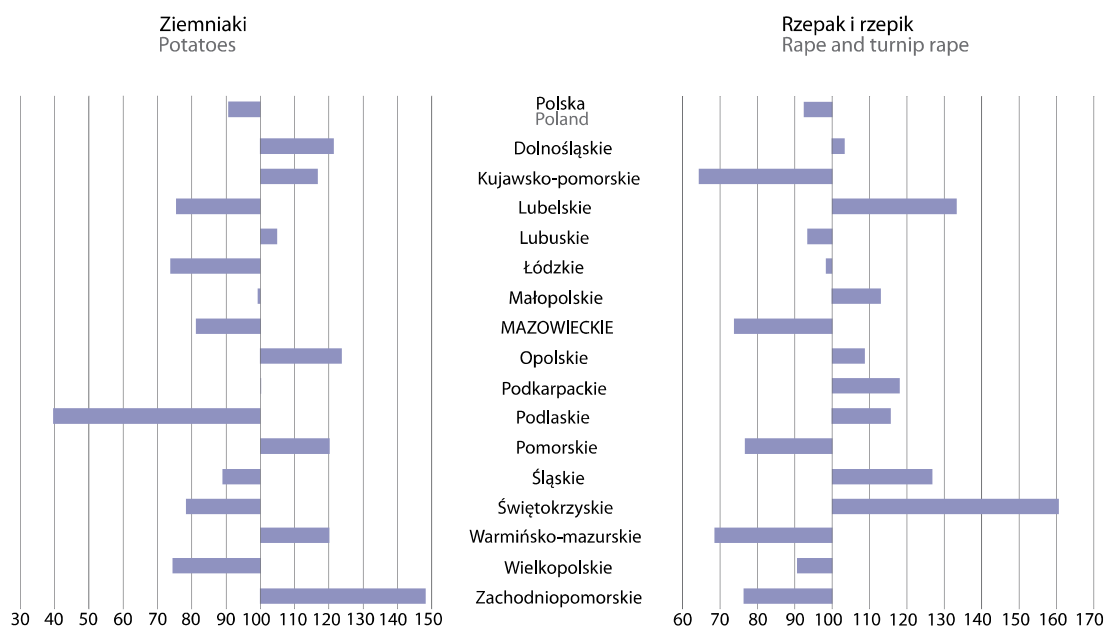
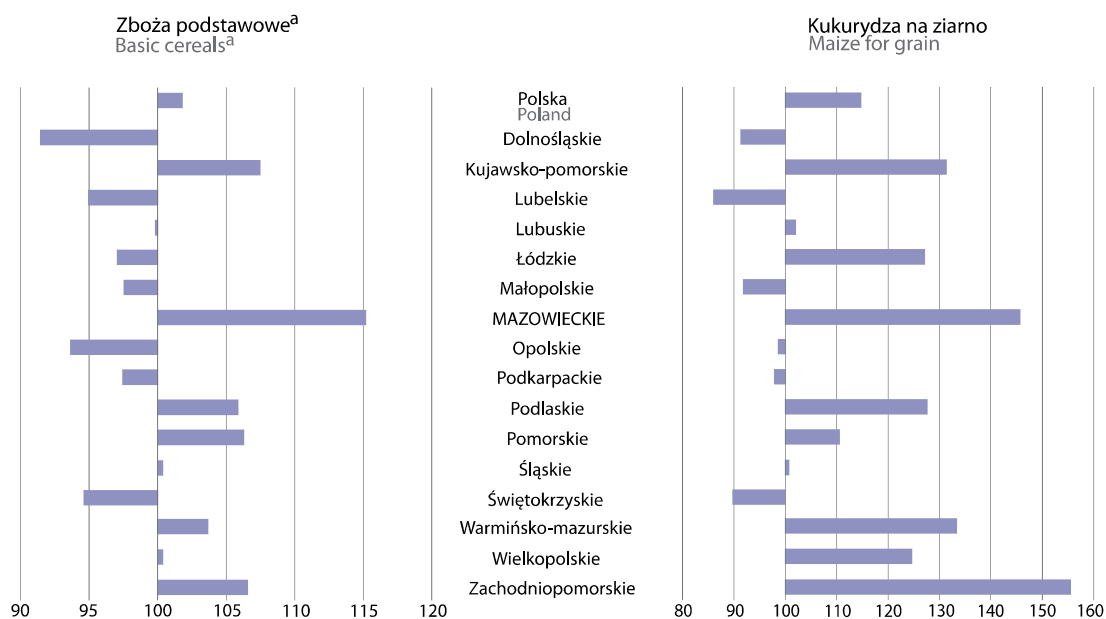
^a Łącznie z mieszankami zbożowymi.
a Including cereal mixed.

Wykres 9. Powierzchnia wybranych ziemiopłodów w 2018 r. (rok poprzedni=100)

Stan w czerwcu

Chart 9. Area of selected crops in 2018 (previous year=100)

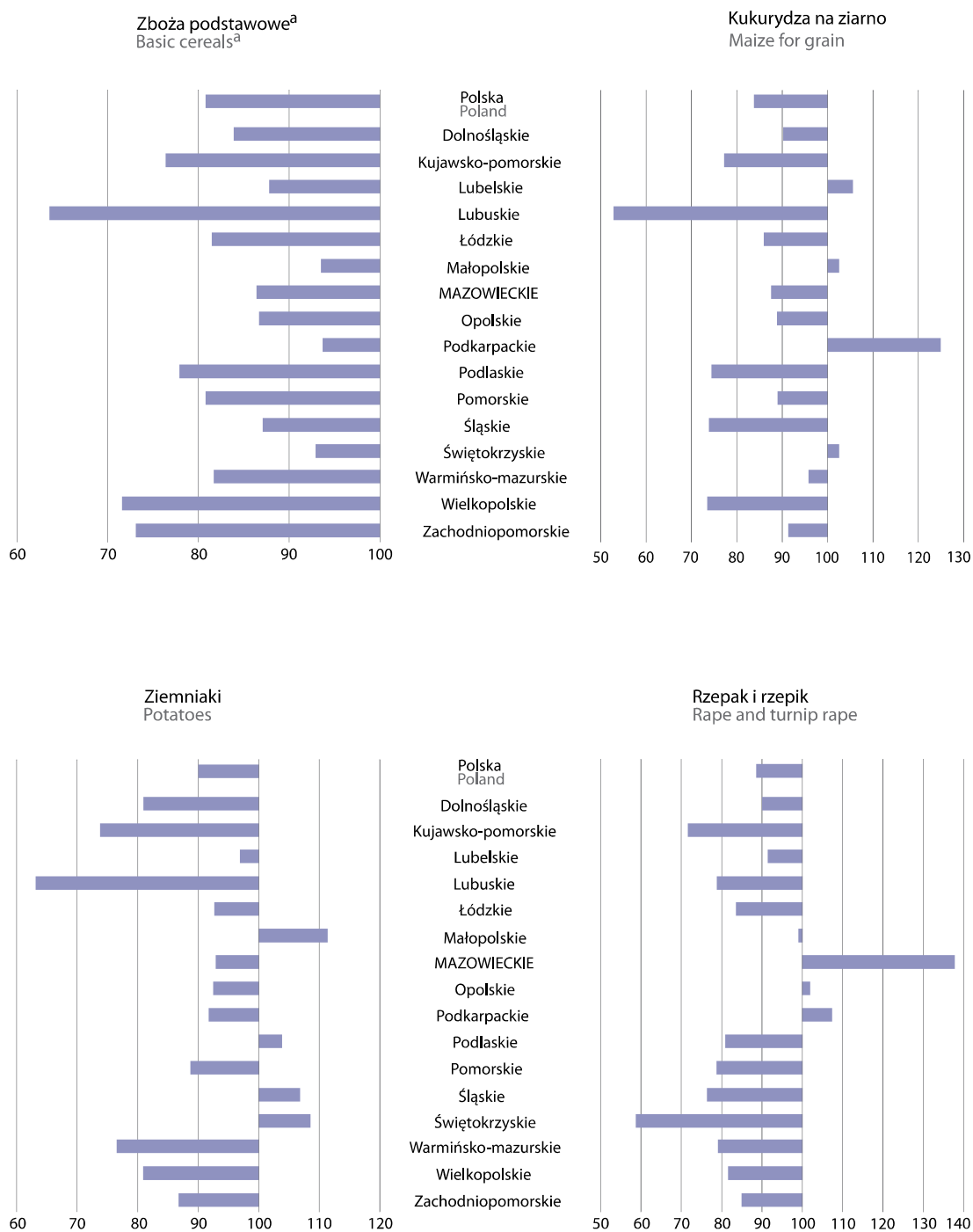
As of June

^a Łącznie z mieszankami zbożowymi.
a Including cereal mixed.

Wykres 10. Plony wybranych ziemiopłodów w 2018 r. (rok poprzedni=100)

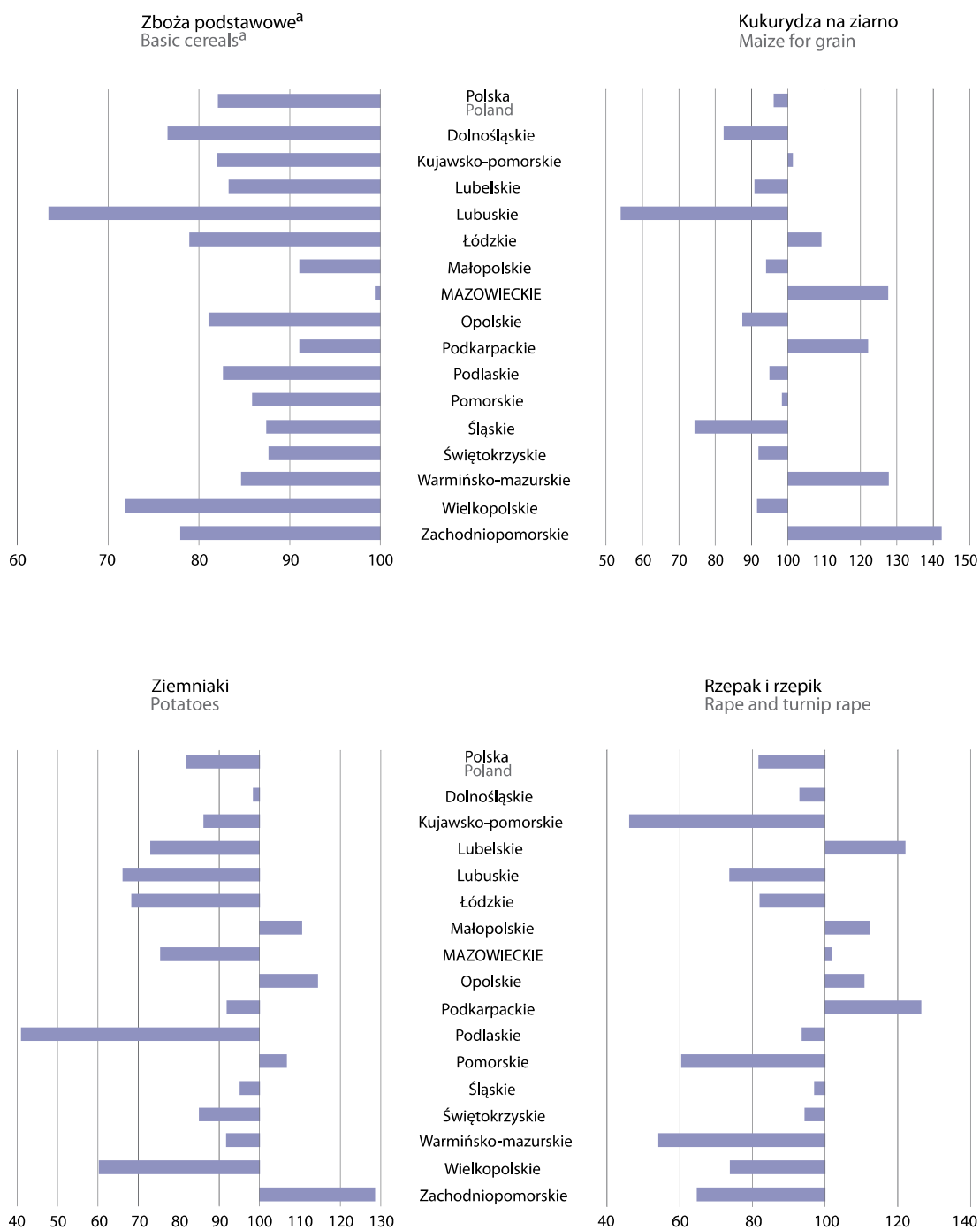
Chart 10. Yields of selected crops in 2018 (previous year=100)

^a Łącznie z mieszankami zbożowymi.
^a Including cereal mixed.

Wykres 11. Zbiory wybranych ziemiopłodów w 2018 r. (rok poprzedni=100)

Chart 11. Production of selected crops in 2018 (previous year=100)

^a Łącznie z mieszankami zbożowymi.
^a Including cereal mixed.

Wykres 12. Zbiory warzyw gruntowych w 2018 r. (rok poprzedni=100)

Chart 12. Production of ground vegetables in 2018 (previous year=100)

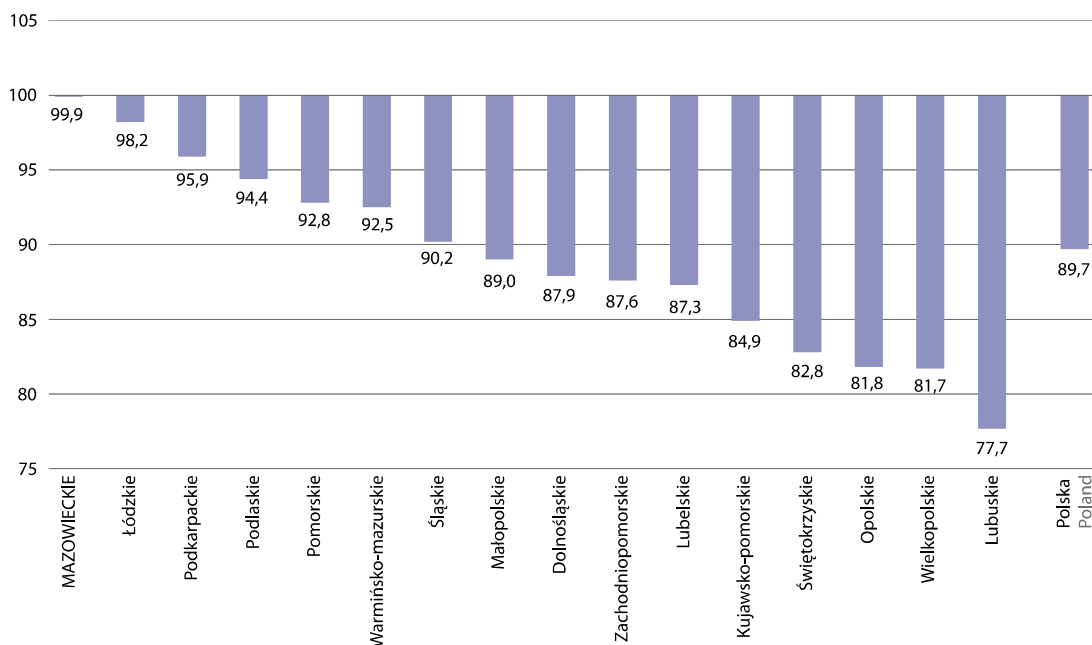
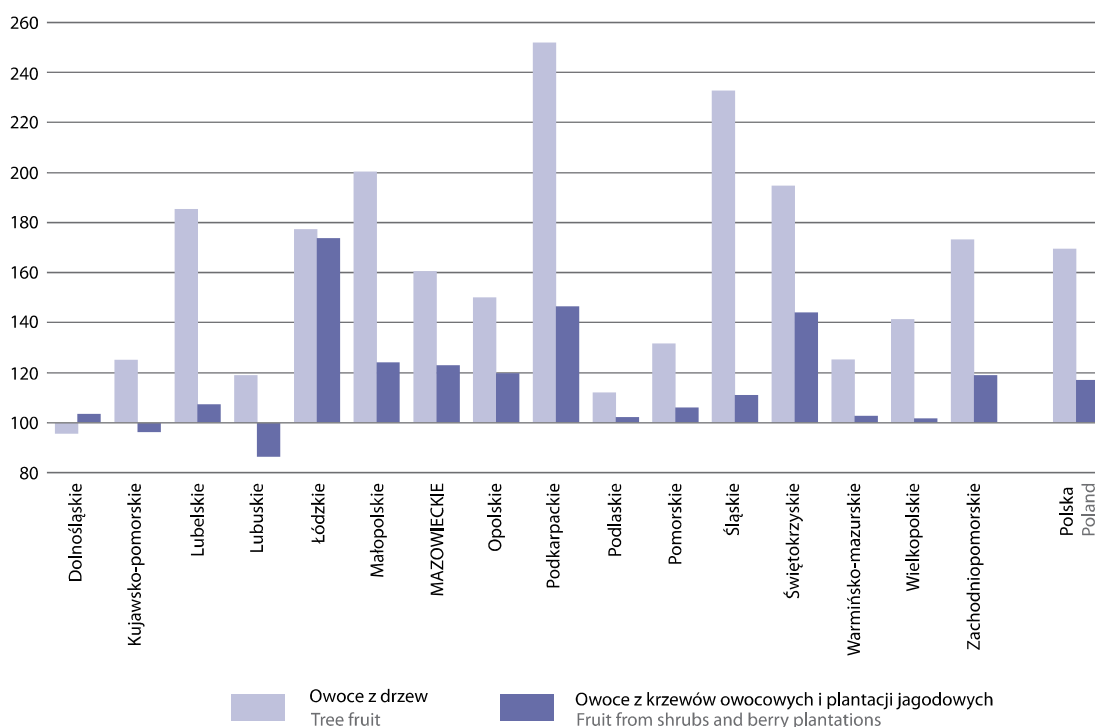

Wykres 13. Zbiory owoców z drzew oraz owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych w 2018 r. (rok poprzedni=100)

Chart 13. Production of tree fruit and fruit from shrubs and berry plantations in 2018 (previous year=100)

Nawożenie Fertilization

Zrównoważone nawożenie jest jednym z najważniejszych zabiegów pielęgnacyjnych umożliwiających polepszenie żyzności gleby oraz uzyskanie wysokich plonów.

Zużycie nawozów mineralnych, zawierających azot (N), fosfor (P) oraz potas (K), w województwie mazowieckim w sezonie 2017/18 wyniosło 276,9 tys. ton w przeliczeniu na czysty składnik i zwiększyło się o 21,7% w stosunku do roku poprzedniego. W tym okresie zużycie nawozów azotowych wzrosło o 24,2%, fosforowych o 15,2%, a potasowych o 20,1%. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych zużyto ogółem 128,9 kg NPK, tj. o 9,9% więcej w porównaniu z rokiem gospodarczym 2016/17. W porównaniu z sezonem 2014/15, który charakteryzował się jednym z najniższych poziomów nawożenia w latach 2010–2018, wskaźnik użyźnienia gleby na 1 ha użytków rolnych nawozami mineralnymi zwiększył się o 47,7%. Przy średnim krajowym zużyciu nawozów mineralnych wynoszącym 141,6 kg na 1 ha użytków rolnych, poziom nawożenia w poszczególnych województwach był bardzo zróżnicowany. Najwięcej nawozów mineralnych wysiali rolnicy z województwa opolskiego – 202,8 kg/ha UR, najmniej z województwa małopolskiego – 82,3 kg/ha UR.

Tablica 4. Zużycie nawozów mineralnych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik w województwie mazowieckim

Table 4. Consumption of mineral and lime fertilizers in terms of pure ingredient in Mazowieckie Voivodship

Wyszczególnienie Specification	2009/10 ^a	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
W tonach In tonnes					
Nawozy mineralne Mineral fertilizers	194729	168601	214880	227516	276891
azotowe nitrogenous	113119	94340	116835	130747	162451
fosforowe phosphatic	39296	28647	38265	36689	42266
potasowe potassic	42314	45614	59781	60080	72173
Nawozy wapniowe Lime fertilizers	45884	34389	76257	63394	99749
Na 1 ha użytków rolnych w kg Per 1 ha of agricultural land in kg					
Nawozy mineralne Mineral fertilizers	100,2	87,3	111,9	117,3	128,9
azotowe nitrogenous	58,2	48,9	60,8	67,4	75,6
fosforowe phosphatic	20,2	14,8	19,9	18,9	19,7
potasowe potassic	21,8	23,6	31,1	31,0	33,6
Nawozy wapniowe Lime fertilizers	23,6	17,8	39,7	32,7	46,4

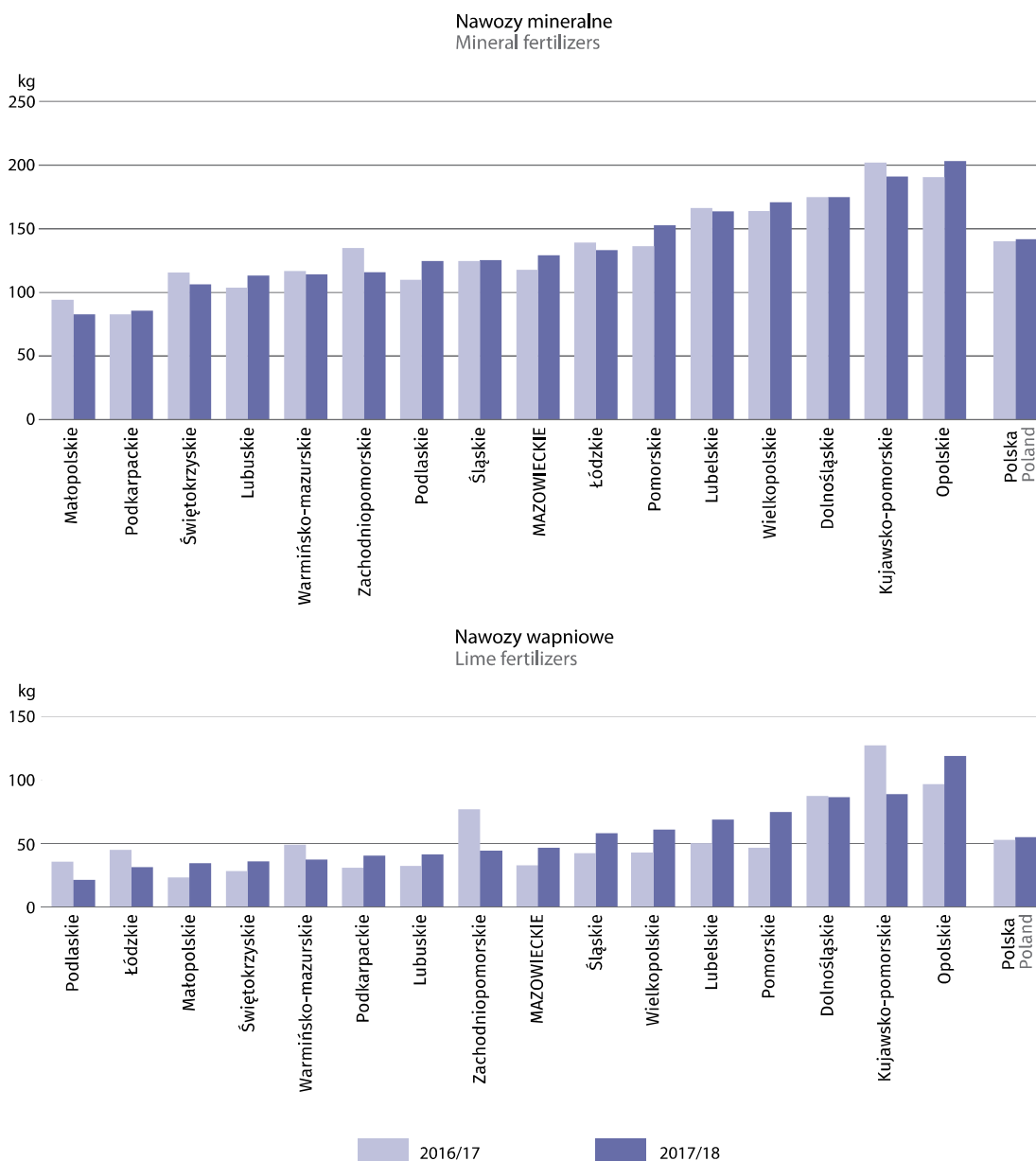
a Dane Powszechnego Spisu Rolnego.
a Data of the Agricultural Census.

Zużycie nawozów wapniowych w roku gospodarczym 2017/18 w województwie mazowieckim było prawie 3-krotnie niższe od poziomu zużycia nawozów mineralnych. Niskie zużycie nawozów wapniowych, przy zwiększonym udziale azotu w nawożeniu nawozami mineralnymi, przyczynia się do rosnącego zakwaszenia gleby, co stanowi jeden z czynników ograniczających produkcję roślinną.

W województwie mazowieckim w latach 2014–2017 ponad 50% użytkowanych rolniczo gleb miało odczyn kwaśny lub bardzo kwaśny, a potrzebie wapniowania podlegało 73% gleb rolniczych, z czego dla 26% gleb nawożenie wapnem było konieczne. W roku gospodarczym 2017/18 gospodarstwa rolne pod zasiewy zużyły 99,7 tys. ton nawozów wapniowych. Poziom nawożenia wapniowego zwiększył się w ciągu roku o 57,3%. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych zużyto 46,4 kg, tj. o 41,9% więcej niż pod zbiory w roku gospodarczym 2016/17. Największe zużycie nawozów wapniowych na 1 ha użytków rolnych odnotowano w województwie opolskim – 118,6 kg, a najmniejsze w województwie podlaskim – 21,4 kg.

Wykres 14. Zużycie nawozów mineralnych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych

Chart 14. Consumption of mineral and lime fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land

Produkcja zwierzęca

Animal production

Tablica 5. Pogłowie bydła, trzody chlewnej, owiec i drobiu w województwie mazowieckim

Stan w dniu 1 grudnia

Table 5. Stocks of cattle, pigs, sheep and poultry in Mazowieckie Voivodship
As of 1st December

Wyszczególnienie Specification	2010 ^a	2015	2016	2017	2018
	W sztukach ^b In heads ^b				
Bydło Cattle	1001071	1091684	1098492	1122311	1174233
w tym krowy of which cows	534335	492510	481662	490941	521761
Trzoda chlewna Pigs	1377906	895210	934370	1110871	1162980
w tym lochy of which sows	120135	60073	64526	67071	56145
Owce Sheep	5782	5866	6464	6212	6922
w tym maciorki of which ewes	3677	3995	2782	3691	3767
Drób ^c Poultry ^c	19502,1	26277,8	30593,2	40052,4	47800,0
w tym kurzy oh which hens	18788,2	25015,9	29194,8	37960,3	44817,6
	Na 100 ha użytków rolnych w szt. Per 100 ha of agricultural land in heads				
Bydło Cattle	51,5	56,5	57,2	57,9	54,7
w tym krowy of which cows	27,5	25,5	25,1	25,3	24,3
Trzoda chlewna Pigs	70,9	46,4	48,7	57,3	51,4
w tym lochy of which sows	6,2	3,1	3,4	3,5	2,6
Owce Sheep	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
w tym maciorki of which ewes	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2
Drób ^c Poultry ^c	1003	1361	1593	2065	2225
w tym kurzy oh which hens	966	1295	1520	1957	2086

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego. b W przypadku drobiu – w tysiącach sztuk. c W latach 2010 i 2015 w wieku powyżej 2 tygodni.
a Data of the Agricultural Census. b In the case of poultry – in thousand heads. c In 2010 and 2015 aged more than 2 weeks.

W grudniu 2018 r. pogłowie bydła ogółem wyniosło 1174,2 tys. sztuk i zwiększyło się o 51,9 tys. sztuk, tj. o 4,6% w stosunku do stanu notowanego w 2017 r. Zwiększenie liczebności stada bydła ogółem wynikało ze wzrostu pogłowia młodego bydła w wieku 1–2 lat o 7,5% oraz bydła dorosłego w wieku 2 lat i więcej o 6,0%. Niewielki spadek odnotowano w grupie cieląt – o 0,7%. W strukturze pogłowia bydła w skali roku zwiększył się udział młodego bydła w wieku 1–2 lat oraz bydła dorosłego w wieku 2 lat i więcej, w tym krów (po 0,7 p. proc.), natomiast zmniejszył się udział cieląt w wieku poniżej 1 roku (o 1,3 p. proc.).

Przestrzenne zróżnicowanie chowu bydła wyrażone jego obsadą na 100 ha użytków rolnych wyniosło 54,7 sztuk i było jednym z największych w kraju, zaraz za województwem podlaskim (93,9 sztuk) i wielkopolskim (59,3 sztuk).

Chów bydła koncentruje się głównie w trzech województwach: mazowieckim, wielkopolskim i podlaskim, w których zlokalizowane było 52% krajowego pogłowia bydła, przy czym największy udział miało mazowieckie (19,0%). Najmniejsze natomiast pogłowia bydła było w województwach podkarpackim, lubuskim i zachodniopomorskim. Udział tych województw w populacji bydła w kraju stanowił od 1,2% do 1,7%. W porównaniu z 2017 r. spadek pogłowia bydła odnotowano w czterech województwach – największy w podkarpackim (o 5,6%).

Pogłowie trzody chlewnej w grudniu 2018 r. wyniosło 1163,0 tys. sztuk i było większe o 52,1 tys. sztuk (o 4,7%) niż przed rokiem. Stado loch na chów liczyło 56,1 tys. sztuk, tj. mniej o 16,3%. W porównaniu ze strukturą pogłowia trzody chlewnej zarejestrowaną w grudniu 2017 r. zwiększył się udział warchlaków (o 2,4 p. proc.) i trzody chlewnej na ubój (o 1,4 p. proc.), natomiast zmniejszył się udział prosiąt (o 2,5 p. proc.) i trzody chlewnej na chów (o 1,3 p. proc.).

Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych wyniosła 54,1 sztuk. W układzie województw najwyższą obsadą trzody chlewnej charakteryzowały się województwa wielkopolskie – 228,2 sztuk i łódzkie – 111,6 sztuk.

Udział województwa mazowieckiego w krajowym pogłowie trzody chlewnej wyniósł 10,5% (druga lokata w kraju). W 2018 r. ponad 66% pogłowia utrzymywane było w czterech województwach: wielkopolskim, mazowieckim, łódzkim i kujawsko-pomorskim. W układzie regionalnym wzrost pogłowia trzody chlewnej w ujęciu rocznym odnotowano tylko w czterech województwach, w tym w mazowieckim – o 4,7%; największy wzrost wystąpił w województwie dolnośląskim – o 18,6%. Największa redukcja pogłowia trzody miała miejsce w województwach małopolskim (o 24,7%) i lubelskim (o 23,9%).

Pogłowie drobiu ogółem w grudniu 2018 r. wyniosło 47,8 mln sztuk i było większe o 7,7 mln sztuk, tj. o 19,3% w stosunku do 2017 r. W strukturze drobiu ogółem 93,8% stanowił drób kurzy, w tym nioski – 28,1%. Udział województwa mazowieckiego w krajowej populacji drobiu wyniósł 23,7%.

Obsada drobiu na 100 ha użytków rolnych wyniosła 2225 sztuk, co uplasowało województwo mazowieckie na drugim miejscu po województwie wielkopolskim – 2236 sztuk.

W 2018 r. w województwie mazowieckim łączna produkcja żywca rzeźnego w wadze żywej wyniosła 1496,1 tys. ton i była o 4,5% większa niż w 2017 r. Wzrosła m.in. produkcja żywca wieprzowego (o 21,2%) i drobiowego (o 2,5%), a zmalała wołowego (o 2,4%). W ogólnej produkcji żywca rzeźnego największy udział miał żywiec drobiowy – 66,9%, a następnie wieprzowy – 18,5% i wołowy – 14,3%; żywiec koński i barani stanowił odpowiednio 0,2% i 0,02%. Ponad 42% krajowej produkcji żywca rzeźnego skupione było w dwóch województwach, tj. wielkopolskim i mazowieckim.

Produkcja mleka krowiego w województwie mazowieckim w 2018 r. wyniosła 3024,8 mln litrów i była o 7,0% wyższa od uzyskanej w 2017 r. Równocześnie zwiększyła się o 2,4% wydajność mleka od 1 krowy – z 5795 do 5932 litrów. W krajowej produkcji mleka krowiego mazowieckie ma największy udział – w latach 2010–2018 na poziomie 21–23%.

Produkcja jaj kurzych w 2018 r. wyniosła 2381,8 mln sztuk i była wyższa od uzyskanej w 2017 r. o 74,1 mln sztuk, tj. o 3,2%. Blisko 73% ogółu wyprodukowanych jaj kurzych stanowiły jaja konsumpcyjne, a 27% jaja wylęgowe. W skali roku większą dynamikę wzrostu odnotowano dla jaj wylęgowych – wzrost o 4,2%

(do 651,5 mln sztuk) wobec 2,9% (do 1730,3 mln sztuk) dla jaj konsumpcyjnych. Wydajność jaj od 1 kury nioski zmniejszyła się o 5,5%, tj. z 220 jaj w 2017 r. do 208 jaj w 2018 r.

Podobnie jak w latach wcześniejszych, najwięcej jaj wyprodukowano w województwie wielkopolskim i mazowieckim – udział w produkcji krajowej wyniósł odpowiednio 37% i 20%. Należy dodać, że mazowieckie specjalizuje się w produkcji jaj wylęgowych (skąd pochodzi 39% krajowej produkcji tych jaj), a wielkopolskie w produkcji jaj konsumpcyjnych (udział w kraju 40%).

Tablica 6. Produkcja ważniejszych produktów zwierzęcych w województwie mazowieckim

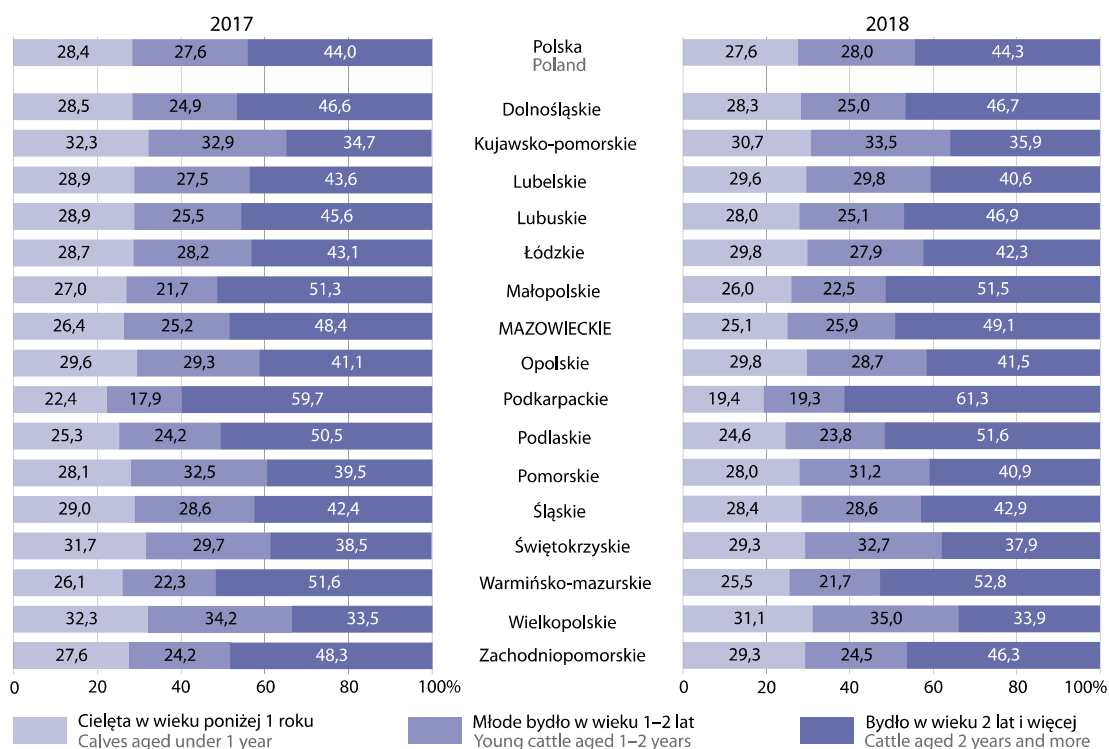
Table 6. Production of main animal products in Mazowieckie Voivodship

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017	2018
Żywiec rzeźny w tys. t ^a Animals for slaughter in thousand tonnes ^a	725,5	1116,8	1289,7	1431,2	1496,1
w tym: of which:					
wołowy beef	122,2	162,2	191,2	219,7	214,5
wieprzowy pork	252,4	243,7	223,9	228,6	277,2
barani mutton	0,1	0,1	0,4	0,2	0,3
koński horseflesh	7,8	5,4	5,3	5,3	3,5
drobiowy poultry	326,4	702,7	867,4	976,7	1001,5
Mleko krowie: Cows' milk:					
w milionach litrów in million litres	2772,9	2794,3	2692,7	2826,2	3024,8
przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l average annual quantity of milk per cow in l	5216	5549	5560	5795	5932
Jaja kurze: Hen eggs:					
w milionach sztuk in million units	1608,0	1977,4	1861,7	2307,7	2381,8
przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury nioski w szt. average annual number of eggs per laying hen in units	211	219	194	220	208

a Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki; w wadze żywej.
a Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits; in live weight.

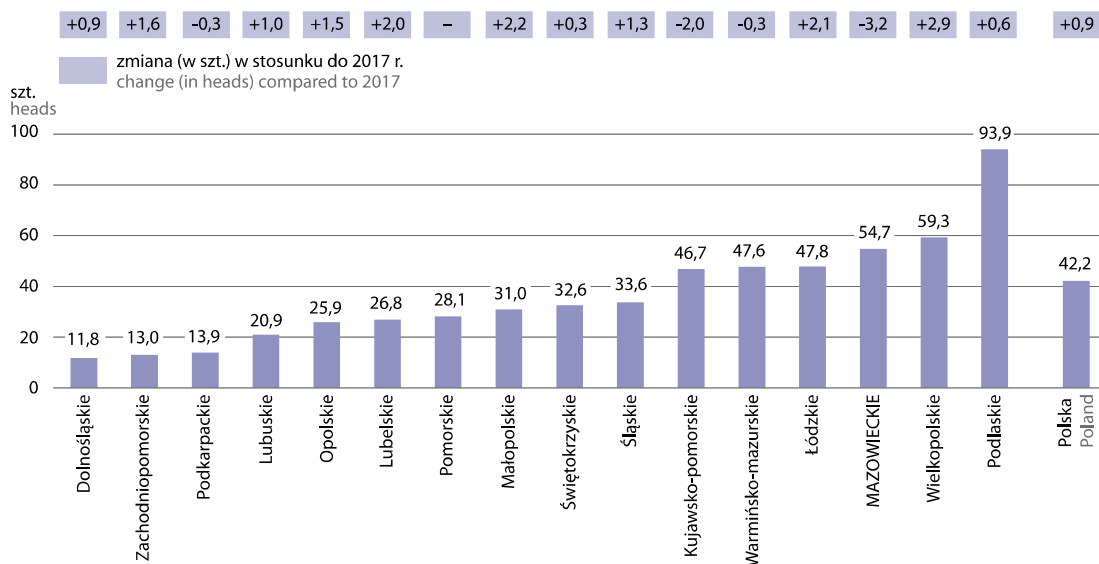
Wykres 15. Struktura bydła według grup wiekowo-użytkowych

Stan w dniu 1 grudnia
Chart 15. Structure of cattle by age and utility groups
As of 1st December

Wykres 16. Bydło na 100 ha użytków rolnych^a w 2018 r.

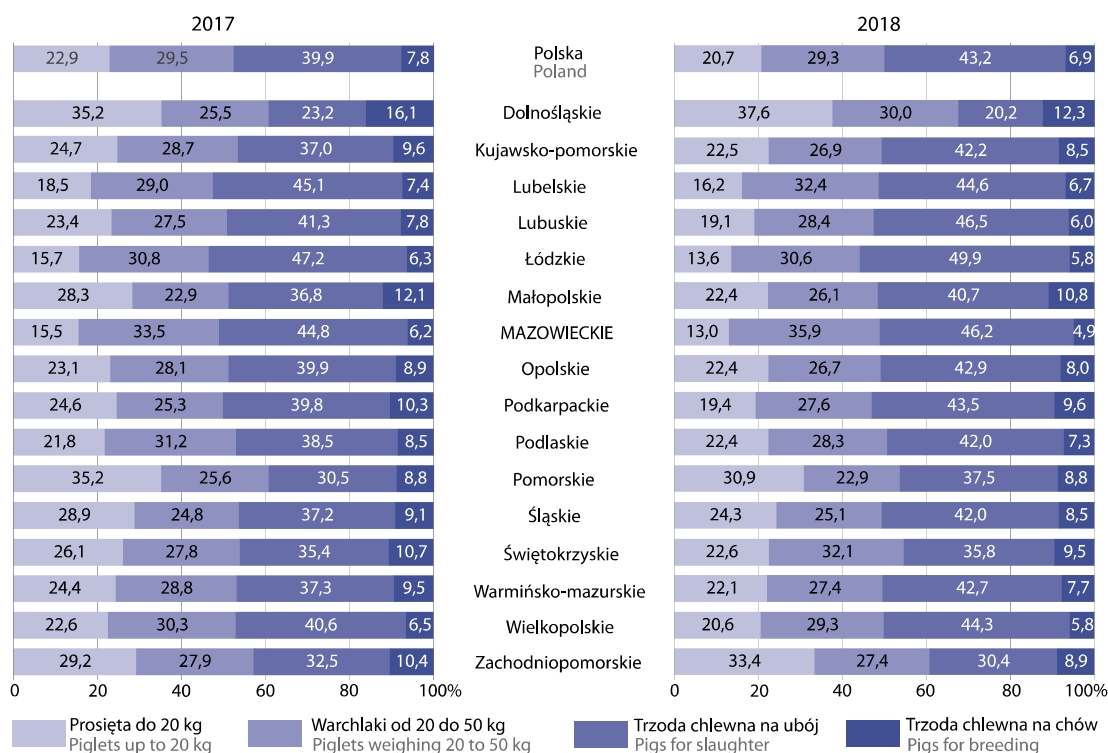
Stan w dniu 1 grudnia
Chart 16. Cattle per 100 ha of agricultural land^a in 2018
As of 1st December

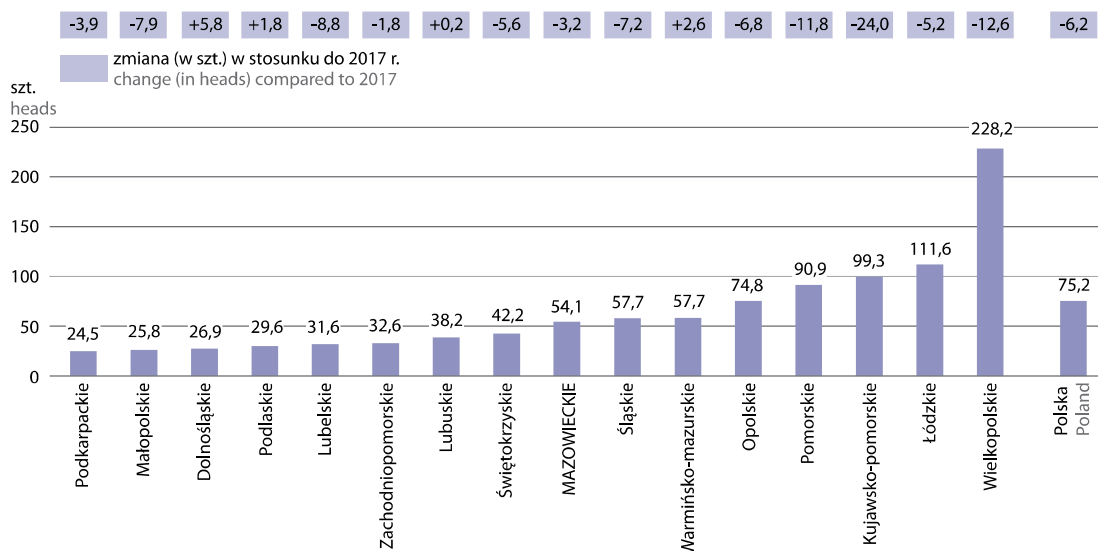
^a Stan w czerwcu.
a As of June.

Wykres 17. Struktura trzody chlewnej według grup produkcyjno-użytkowych

Stan w dniu 1 grudnia

Chart 17. Structure of pigs by production and utility groups
As of 1st December**Wykres 18. Trzoda chlewna na 100 ha użytków rolnych^a w 2018 r.**

Stan w dniu 1 grudnia

Chart 18. Pigs per 100 ha of agricultural land^a in 2018
As of 1st December

^a Stan w czerwcu.
a As of June.

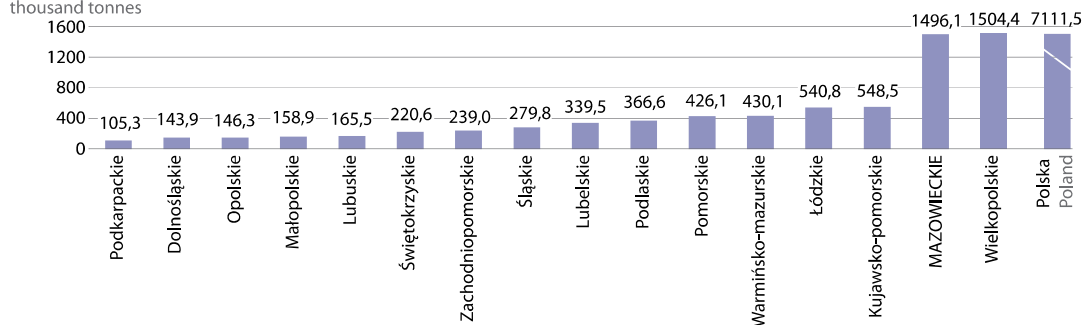
Wykres 19. Produkcja żywa rzeźnego w wadze żywej, mleka krowiego i jaj kurzych w 2018 r.

Chart 19. Production of animals for slaughter in live weight, cows' milk and hen eggs in 2018

Żywiec rzeźny w wadze żywej
Animals for slaughter in live weight

2017=100 112,5 115,2 98,5 92,7 115,2 106,7 109,1 115,3 93,2 94,6 100,7 94,7 97,0 118,0 104,5 105,6 103,7

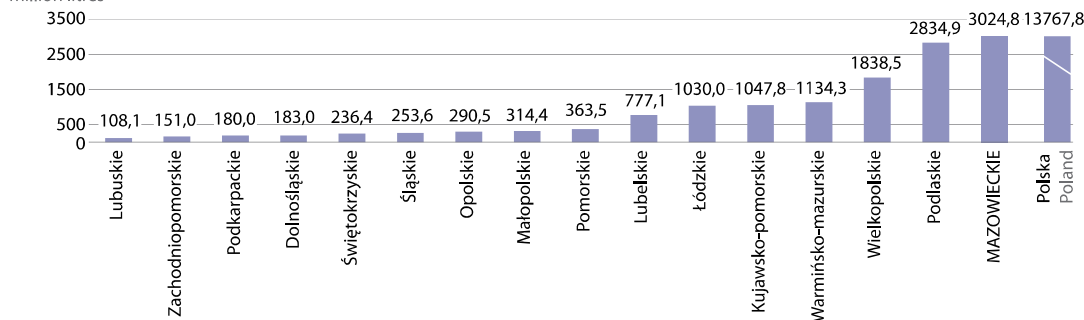
tys. t
thousand tonnes

Mleko krowie
Cows' milk

2017=100 109,8 111,4 87,5 101,1 100,0 97,9 104,8 104,9 100,3 95,9 99,8 112,1 105,5 100,0 103,8 107,0 103,5

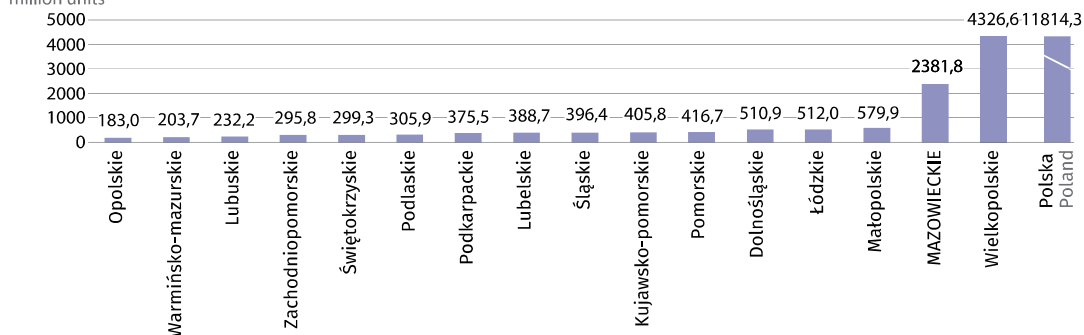
mln l
million litres

Jaja kurze
Hen eggs

2017=100 105,0 94,7 91,4 96,7 99,0 106,2 80,3 82,4 99,4 97,1 116,5 95,8 95,7 93,0 103,2 129,4 107,4

mln szt.
million units

Skup produktów rolnych

Procurement of agricultural products

W 2018 r. w województwie mazowieckim ogólna wartość produktów rolnych dostarczonych do skupu wyniosła 12782,5 mln zł i była o 4,0% większa niż przed rokiem; udział w krajowej wartości skupu wyniósł 19,9%. Ponad 75% wartości skupionych produktów rolnych stanowiły produkty zwierzęce, a ich wartość w skali roku zwiększyła się o 4,5%. Wzrost wartości skupu odnotowano również dla produktów roślinnych (o 2,5%). W wartości krajowego skupu produktów zwierzęcych mazowieckie stanowiło 21,3%, a w wartości skupu produktów roślinnych – 16,6%.

Tablica 7. Skup wybranych produktów rolnych w województwie mazowieckim
Table 7. Procurement of selected agricultural products in Mazowieckie Voidodship

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017	2018
Zboża podstawowe ^a w t Basic cereals ^a in t	459962	589920	571120	641041	560828
w tym: of which:					
pszenica wheat	301818	413595	426596	490935	406774
żyto rye	72304	54725	52342	70959	70961
Ziemniaki w t Potatoes in t	55054	47825	55993	23368	115344
Buraki cukrowe w t Sugar beets in t	498452	701996	859040	1048509	1236127
Rzepak i rzepik w t Rape and turnip rape in t	89109	82217	48503	129518	218417
Warzywa w t Vegetables in t	175066	158387	154714	240927	251595
Owoce w t Fruit in t	693168	1143074	1321836	1094211	1516726
Żywiec rzeźny w wadze żywej w t Animals for slaughter in live weight in t	628093	1031217	1124717	1338683	1431340
w tym: of which:					
bydło (bez cieląt) cattle (excluding calves)	99083	146406	154553	185031	173592
trzoda chlewna pigs	209373	225310	213192	228179	275391
drób poultry	311557	650860	750869	920924	978519
Mleko krowie w tys. l Cows' milk in thousand litres	1770083	2241385	2307795	2444302	2559482
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt. Consumer hen eggs in thousand units	300681	134541	39757	44533	38261

a łącznie z mieszankami zbożowymi.
a Including cereal mixed.

W województwie mazowieckim w 2018 r. największą dynamikę wzrostu skupu w ujęciu rocznym odnotowano dla ziemniaków, których skupiono prawie 4-krotnie więcej. Znacznie więcej skupiono również rzepaku i rzepiku (o 68,6%), a następnie owoców (o 38,6%) i buraków cukrowych (o 17,9%). Ponadto wyższy był skup warzyw – o 4,4%.

Najwięcej ziemniaków i buraków cukrowych skupiono w województwie wielkopolskim – odpowiednio 21,4% i 19,5% skupu krajowego, a rzepaku i rzepiku w opolskim – 17,9%.

W województwie mazowieckim skup zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi był o 12,5% mniejszy niż w 2017 r., przy czym skup pszenicy zmniejszył się o 17,1%, a żyta pozostał na zbliżonym poziomie.

W 2018 r. skupiono 1431,3 tys. ton żywca rzeźnego (w wadze żywej), czyli o 6,9% więcej niż w roku poprzednim. Podaż żywca wieprzowego wyniosła 275,4 tys. ton i w skali roku była wyższa o 20,7%. Żywca wołowego skupiono 173,6 tys. ton, a drobiowego 978,5 tys. ton, tj. odpowiednio mniej o 6,2% i więcej o 6,3%. Dostarczony do skupu przez producentów z województwa mazowieckiego żywiec rzeźny ogółem stanowił 22,2% skupu krajowego, w tym wieprzowy – 11,6%, wołowy – 19,2%, a drobiowy – 31,0%.

Skup mleka krowiego w województwie mazowieckim w 2018 r. wyniósł 2559,5 mln l i był większy o 4,7% niż rok wcześniej. Zmniejszył się skup jaj kurzych konsumpcyjnych – o 14,1% (do 38,3 tys. szt.).

W województwie mazowieckim wartość skupu produktów rolnych w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych wyniosła 5950 zł, przy średniej krajowej wynoszącej 4380 zł. W porównaniu z 2017 r. wartość ta była mniejsza o 385 zł, tj. o 6,1%, jednak w stosunku do 2010 r. prawie dwa razy większa. W podziale terytorialnym najwyższą wartością skupu produktów rolnych w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych charakteryzowało się województwo wielkopolskie (6717 zł), a najniższą podkarpackie (1870 zł).

Tablica 8. Wartość skupu produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych (ceny bieżące^a) w województwie mazowieckim

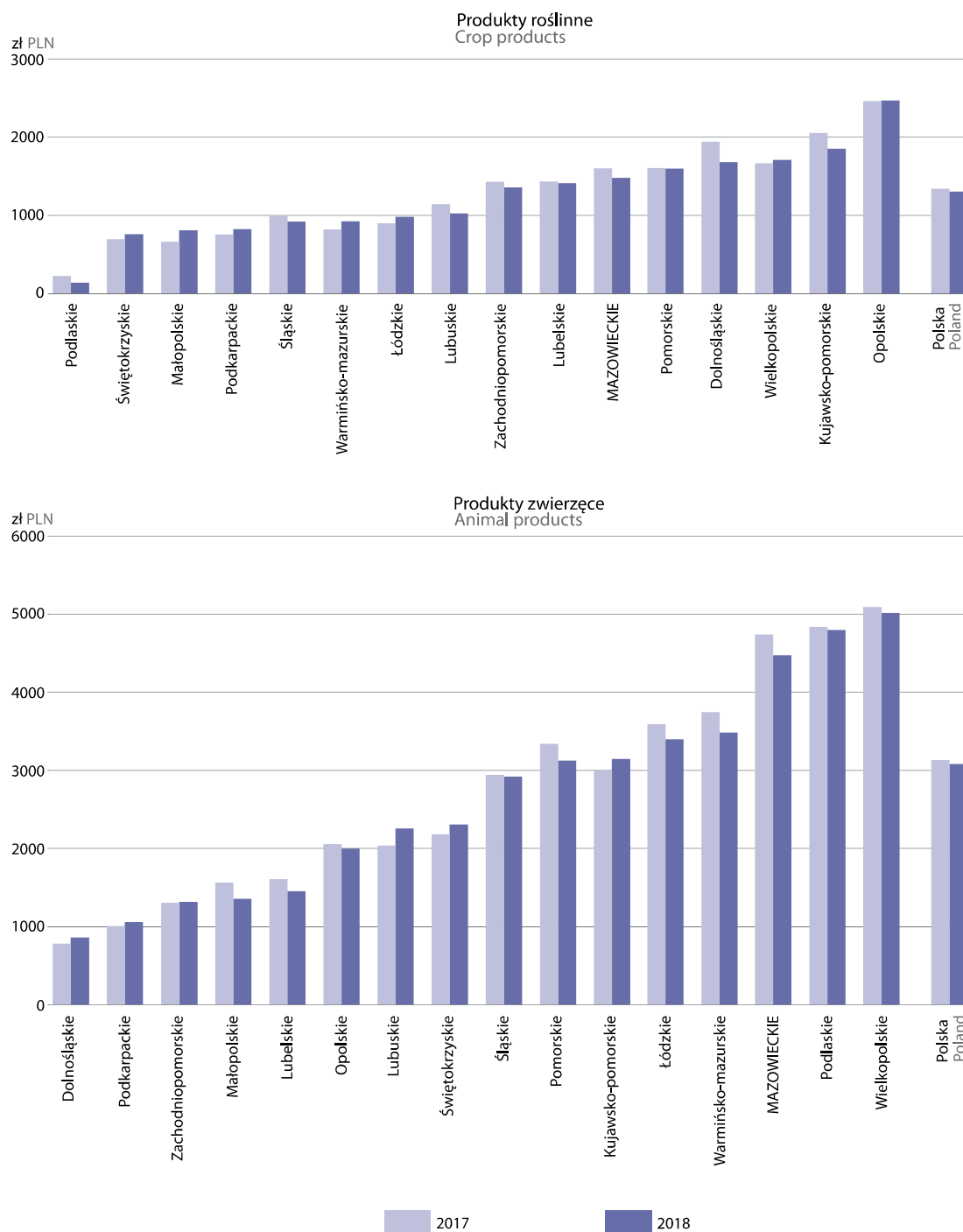
Table 8. Procurement value of agricultural products per 1 ha of agricultural land (current prices^a) in Mazowieckie Voivodship

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017	2018
	w zł in PLN				
OGÓŁEM TOTAL	3114	4918	5465	6335	5950
Produkty roślinne Crop products	829	1274	1675	1596	1476
Produkty zwierzęce Animal products	2285	3644	3790	4740	4474

^a Płacone dostawcom; bez podatku VAT.
^a Paid to suppliers; excluding VAT.

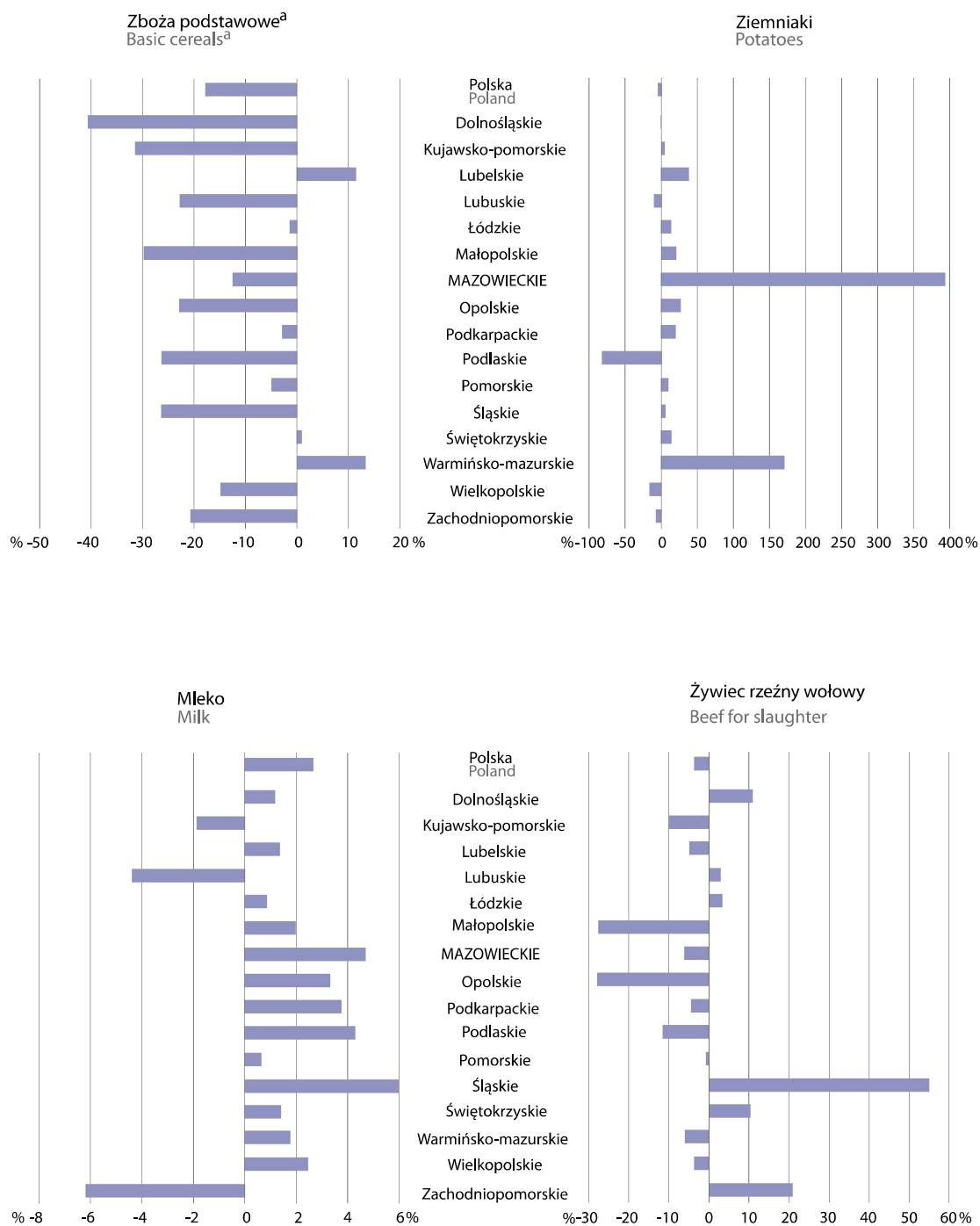
Wykres 20. Wartość skupu produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych (ceny bieżące^a)

Chart 20. Procurement value of agricultural products per 1 ha of agricultural land (current prices^a)

^a Płacone dostawcom; bez podatku VAT.
^a Paid to suppliers; excluding VAT.

Wykres 21. Zmiany w skupie wybranych produktów rolnych w 2018 r. (wzrost/spadek w stosunku do 2017 r.)
 Chart 21. Changes in procurement of selected agricultural products in 2018 (increase/decrease compared to 2017)

^a Łącznie z mieszkankami zbożowymi.
^a Including cereal mixed.

Ceny produktów rolnych w skupie i na targowiskach

Procurement and marketplace prices of agricultural products

Przeciętna cena pszenicy w skupie w województwie mazowieckim w 2018 r. wyniosła 73,15 zł za 1 dt i była o 9,8% wyższa niż w 2017 r. oraz wyższa od średniej krajowej o 0,7%. Na targowiskach za 1 dt pszenicy płacono średnio 84,80 zł, tj. o 4,2% więcej niż w roku poprzednim i o 1,4% więcej niż średnio w kraju. W skupie za 1 dt pszenicy najczęściej płacono w województwie pomorskim – 76,27 zł, najmniej zaś w województwie podkarpackim – 68,44 zł, a na targowiskach najwyższą cenę pszenicy zanotowano w województwie zachodniopomorskim – 106,88 zł, a najniższą w województwie świętokrzyskim – 77,17 zł.

Przeciętne ceny żyta zarówno w skupie, jak i na targowiskach kształtowały się na poziomie wyższym niż przed rokiem. Za 1 dt żyta w skupie płacono 58,41 zł, a na targowiskach – 65,00 zł, tj. więcej odpowiednio o 7,0% i 5,4%. W porównaniu ze średnią krajową cena żyta w skupie była niższa o 2,1%, a na targowiskach – o 3,1%.

W 2018 r. w skupie za ziemniaki jadalne (bez wczesnych) płacono średnio 66,37 zł, tj. więcej o 15,9% niż przed rokiem. W transakcjach targowiskowych średnia cena 1 dt ziemniaków (92,19 zł) wzrosła o 18,4%. W porównaniu ze średnią w kraju w województwie mazowieckim ziemniaki w skupie były droższe o 14,4%, a w obrocie targowiskowym tańsze o 4,9%. Za ziemniaki w skupie najwyższą cenę uzyskano w województwie lubelskim – 79,64 zł za 1 dt, a najniższą w województwie podlaskim – 36,07 zł. Na targowiskach najwyższą cenę odnotowano w województwie lubuskim – 122,82 zł, a najniższą w województwie świętokrzyskim – 75,10 zł.

Tablica 9.
Table 9.

Przeciętne ceny skupu wybranych produktów rolnych w województwie mazowieckim
Average prices of selected agricultural products in Mazowieckie Voivodship

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017	2018
	w zł in PLN				
Pszenica (bez ziarna siewnego) – za 1 dt Wheat (excludind sowing seed) – per dt	60,86	67,52	62,93	66,65	73,15
Żyto (bez ziarna siewnego) – za 1 dt Rye (excludind sowing seed) – per dt	42,41	50,10	50,79	54,60	58,41
Ziemniaki jadalne (bez wczesnych) – za 1 dt Edible potatoes (excluding early kinds) – per dt	66,19	56,16	56,05	57,26	66,37
Buraki cukrowe – za 1 dt Sugar beets – per dt	11,12	11,92	12,66	10,39	10,97
Rzepak i rzepik przemysłowy – za 1 dt Industrial rape and turnip rape – per dt	133,58	147,70	162,18	159,48	156,57
Żywiec rzeźny – za 1 kg: Animals for slaughter – per kg:					
bydło (bez cieląt) cattle (excluding calves)	4,35	5,56	5,30	6,11	6,32
cielęta calves	8,66	9,60	8,84	8,76	8,94
trzoda chlewna pigs	3,92	4,29	4,70	5,11	4,49
drób poultry	3,21	3,64	3,44	3,45	3,58
Mleko krowie – za 1 l Cows' milk – per l	1,06	1,12	1,10	1,38	1,35
Jaja kurze konsumpcyjne – za 1 szt. Consumer hen eggs – per unit	0,19	0,24	0,18	0,28	0,21

W 2018 r. za 1 kg żywca rzeźnego wieprzowego w skupie płacono średnio 4,49 zł, a na targowiskach – 4,65 zł, tj. mniej w porównaniu z rokiem ubiegłym odpowiednio o 12,1% i 7,7%. Średnia cena skupu żywca wieprzowego była wyższa od średniej ceny w kraju o 0,3%, a cena targowiskowa niższa o 6,1%. Spadek cen żywca wieprzowego przy jednoczesnym wzroście cen zbóż, (w tym żyta) wpłynął na pogorszenie opłacalności tuczu trzody chlewnej. Relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta ukształtowała się na poziomie 6,9 wobec 8,3 w 2017 r.

Średnia cena skupu żywca wołowego wyniosła w 2018 r. 6,32 zł za 1 kg i była o 3,5% wyższa w porównaniu z 2017 r. Cena za ten surowiec uzyskana w województwie mazowieckim była o 3,8% niższa od przeciętnej w kraju.

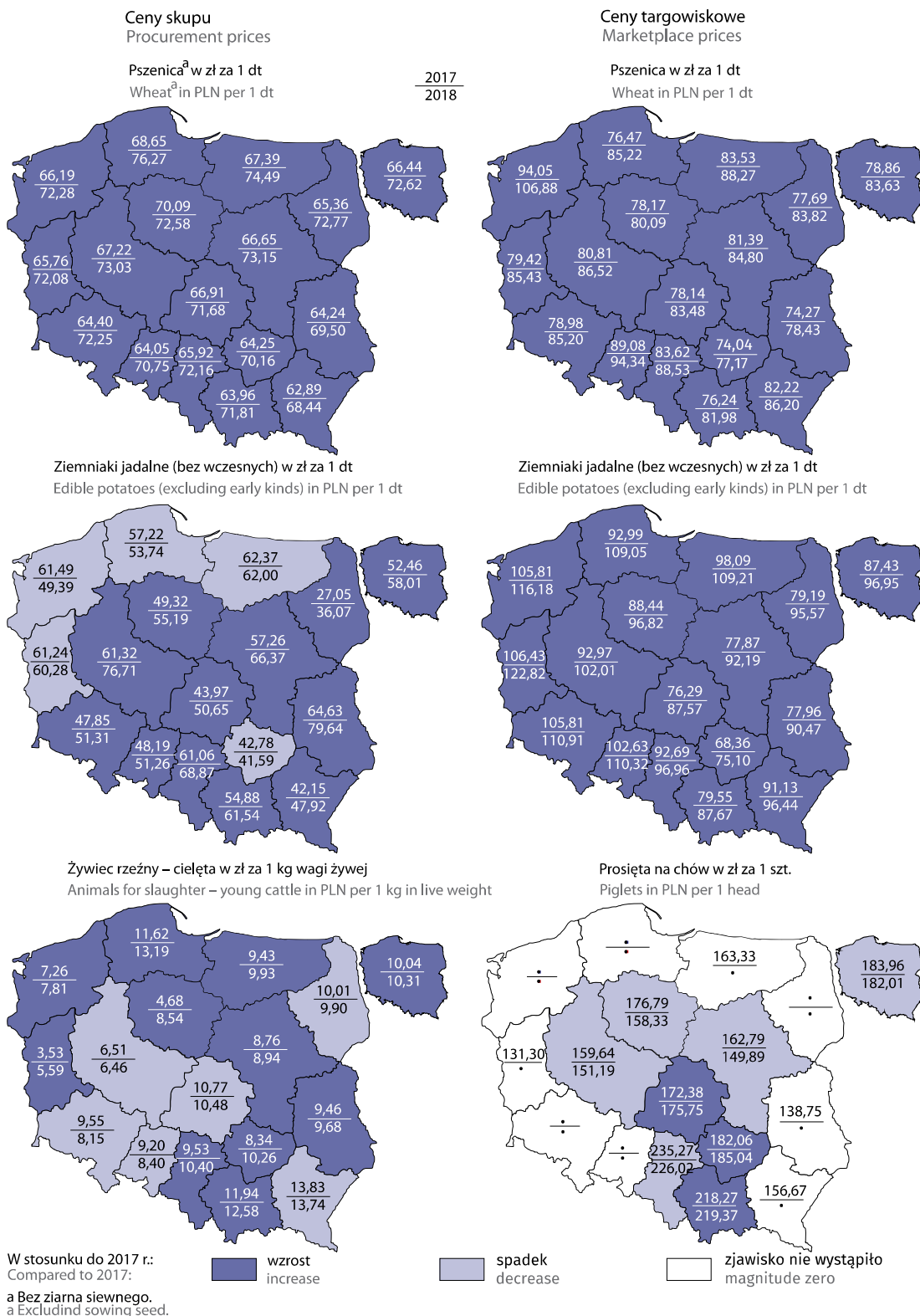
Tablica 10. Przeciętne ceny targowiskowe wybranych produktów rolnych w województwie mazowieckim
Table 10. Average marketplace prices of selected agricultural products in Mazowieckie Voivodship

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017	2018
	w zł in PLN				
Pszenvica – za 1 dt Wheat – per dt	63,54	75,44	75,11	81,39	84,80
Żyto – za 1 dt Rye – per dt	41,09	53,67	55,11	61,65	65,00
Jęczmień – za 1 dt Barley – per dt	55,69	70,25	68,87	72,66	77,47
Owies – za 1 dt Oats – per dt	44,18	55,54	56,62	61,72	64,16
Ziemniaki jadalne (bez wczesnych) – za 1 dt Edible potatoes (excluding early kinds) – per dt	97,76	84,73	98,16	77,87	92,19
Prosię na chów – za 1 szt. Piglet for breeding – per head	123,15	135,48	128,53	162,79	149,89
Żywiec rzeźny wieprzowy – za 1 kg Pigs for slaughter – per kg	3,76	4,36	4,65	5,04	4,65

W 2018 r. w województwie mazowieckim przeciętna cena prosiąt do dalszego chowu ukształtowała się na poziomie 149,89 zł za sztukę i była o 7,9% niższa w porównaniu do ceny notowanej w 2017 r. W odniesieniu do średniej krajowej, cena prosiąt była o 17,6% niższa. Najwięcej za prosię trzeba było zapłacić na targowiskach w województwie śląskim – 226,02 zł, a najmniej w województwie mazowieckim.

Przeciętna cena skupu drobiu rzeźnego w 2018 r. wyniosła 3,58 zł za 1 kg i w porównaniu z ubiegłoroczną wzrosła o 3,6%. Cena za 1 kg żywca drobiowego w województwie mazowieckim była o 5,1% niższa od średniej w kraju.

Mapa 4. Przeciętne ceny wybranych produktów rolnych
Map 4. Average prices of selected agricultural products

Globalna produkcja rolnicza

Final agricultural output

W 2017 r. w województwie mazowieckim globalna produkcja rolnicza osiągnęła wartość 18,5 mld zł (w cenach stałych) i w porównaniu z poprzednim rokiem zwiększyła się o 6,1%, o czym zdecydowała zarówno wyższa wartość produkcji roślinnej (o 1,3%), jak i zwierzęcej (o 10,2%). Udział produkcji roślinnej i zwierzęcej w strukturze globalnej produkcji rolniczej pozostał na tym samym poziomie, stanowiąc odpowiednio 43% i 57%. Gospodarstwa indywidualne wytworzyły ponad 97% wojewódzkiej globalnej produkcji rolniczej.

Tablica 11. Dynamika globalnej produkcji rolniczej w województwie mazowieckim (ceny stałe)
Table 11. Dynamics of final agricultural output in Mazowieckie Voivodship (constant prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017
	rok poprzedni=100 previous year=100			
Produkcja globalna Gross output	101,2	100,2	107,8	106,1
roślinna crop	90,4	91,3	108,1	101,3
zwierzęca animal	112,4	107,5	107,5	110,2

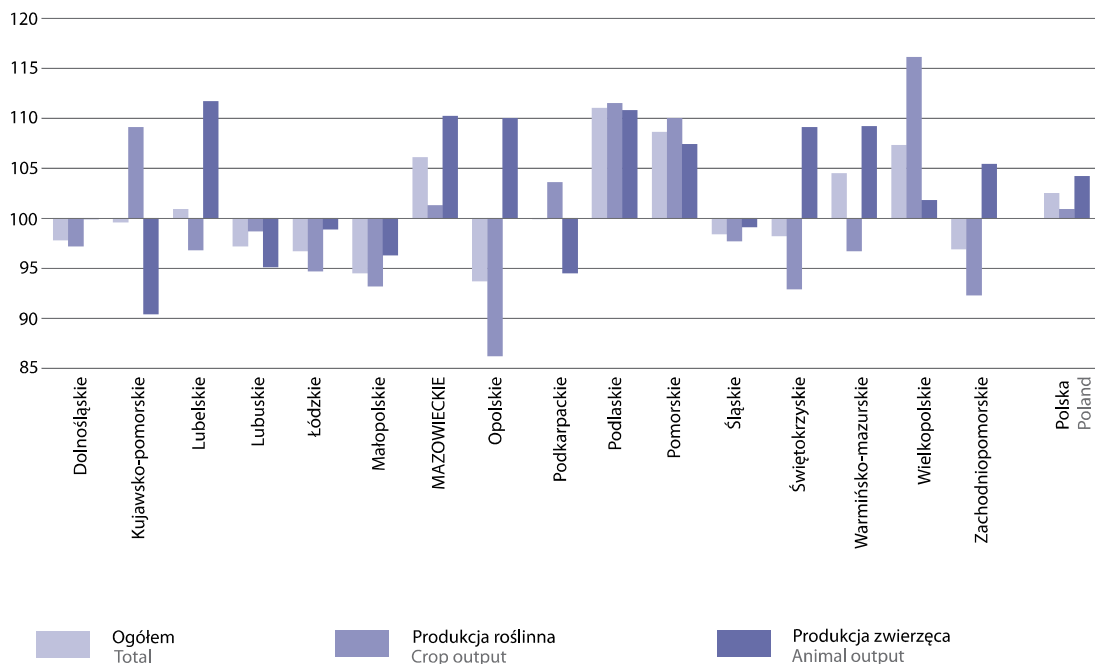
Ponad 1/3 globalnej produkcji rolniczej w kraju wytwarzana jest w województwie mazowieckim i wielkopolskim. W 2017 r. udział tych województw w wartości omawianej produkcji wyniósł po 17,4%. Jednak w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych wyższy wskaźnik uzyskało województwo wielkopolskie – 10414 zł, niż mazowieckie – 9520 zł. W kraju przeciętna wartość produktywności ziemi wyniosła 7231 zł na 1 ha użytków rolnych. Oprócz wymienionych województw, wyższą od średniej krajowej wartość wskaźnika odnotowano jeszcze w 4 województwach, tj. w łódzkim – 8147 zł, świętokrzyskim – 7968 zł, śląskim – 7963 zł i kujawsko-pomorskim – 7385 zł. Najniższą wartość produkcji na jednostkę powierzchni rolnej miało województwo zachodniopomorskie – 4152 zł na 1 ha użytków rolnych,

Towarowa produkcja rolnicza liczona w cenach stałych wyniosła 14,5 mld zł i była większa o 8,6% od uzyskanej w 2016 r. Stopień towarowości rolnictwa, wyrażony udziałem produkcji towarowej w produkcji globalnej, zwiększył się z 76,6% do 78,6%. Dominującym składnikiem towarowej produkcji rolniczej jest skup produktów rolnych, którego udział w 2017 r. wyniósł 77%. W skali roku skup produktów rolnych zwiększył się o 11,0%, a sprzedaż w obrocie targowiskowym o 1,4%.

W wewnętrznej strukturze towarowej produkcji rolniczej udział produkcji roślinnej wyniósł 34,6% i był o 0,9 p. proc. większy w porównaniu z poprzednim rokiem. Wzrósł udział warzyw (o 2,8 p. proc.) i upraw przemysłowych (o 1,0 p. proc.), a spadł udział owoców (o 2,7 p. proc.). Produkcja zwierzęca stanowiła 65,4%. W strukturze tej produkcji zmniejszył się udział żywca rzeźnego (o 1,0 p. proc.) i mleka krowiego (o 1,1 p. proc.), natomiast odnotowano wzrost produkcji jaj kurzych (o 1,5 p. proc.).

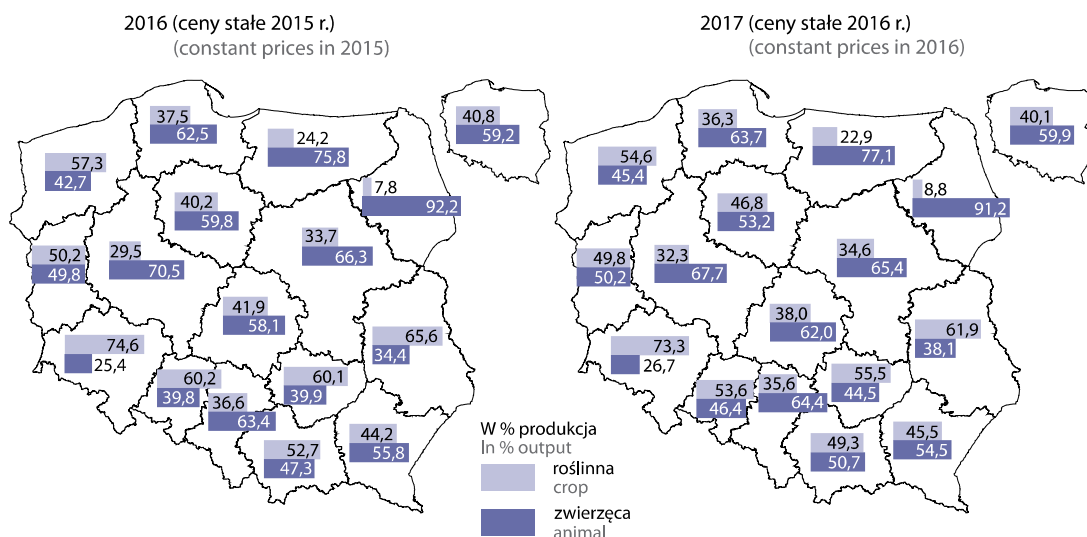
Wykres 22. Dynamika globalnej produkcji rolniczej (ceny stałe z roku poprzedniego) w 2017 r. [rok poprzedni=100]

Chart 22. Indices of gross agricultural output (constant prices from the previous year) in 2017 [previous year=100]

Mapa 5. Struktura towarowej produkcji rolniczej

Map 5. Structure of market agricultural output

Uwagi metodologiczne

1. Uwagi ogólne

Dane o ludności od 2010 r. zbilansowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 oraz danych ze sprawozdawczości bieżącej z ruchu naturalnego i migracji ludności. Dane o liczbie ludności opracowano metodą bilansową według krajowej definicji zamieszkania, zgodnie z którą do ludności nie zalicza się osób przybyłych z zagranicy na pobyt czasowy, natomiast ujmuje stałych mieszkańców Polski przebywających czasowo za granicą (bez względu na okres ich nieobecności).

Dane o produkcji rolniczej opracowano metodą rodzaju działalności, co oznacza sumaryczne ujęcie produkcji roślinnej i zwierzęcej niezależnie od tego, do której sekcji gospodarki narodowej (według Polskiej Klasyfikacji Działalności) zaliczane są podmioty gospodarcze, które tę produkcję wytworzyły.

Publikację opracowano na podstawie zbiorczych wyników sprawozdawczości, badań reprezentacyjnych, spisów rolniczych oraz szacunków prowadzonych przez rzeczoznawców.

Publikacja zawiera informacje o:

- aktywności ekonomicznej ludności zamieszkałej na wsi – dane przygotowane zostały na podstawie uogólnionych wyników reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL). Od III kwartału 2012 r. do uogólniania wyników badania na populację generalną zastosowano dane o ludności w wieku 15 lat i więcej, pochodzące z bilansów opracowanych na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. Badaniem objęte są osoby w wieku 15 lat i więcej, będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach. Poza zakresem badania pozostają członkowie gospodarstw domowych przybywający za granicą powyżej 12 miesięcy lub więcej;
- produkcji roślinnej (powierzchnia, plony i zbiory), pogłowiu zwierząt gospodarskich i produkcji zwierzęcej (produkcja żywca rzeźnego, mleka krowiego, jaj kurzych), wynikach produkcyjnych rolnictwa w ujęciu wartościowym (globalna i towarowa produkcja rolnicza), skupie produktów rolnych w ujęciu wartościowym, przeciętnych cenach produktów rolnych uzyskanych przez rolników w skupie i na targowiskach oraz zużyciu nawozów mineralnych i wapniowych.

Dane o powierzchni i produkcji warzyw gruntowych i truskawek uwzględniają ich uprawę w ogrodach przydomowych. Informacje dotyczące truskawek obejmują także uprawy ekologiczne.

Powierzchnię upraw warzyw i owoców podano na podstawie szacunku rzeczoznawców, którzy dokonywali oceny według położenia gruntów.

Informacje o skupie produktów rolnych dotyczą wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

Przeciętne ceny roczne skupu obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług) i ilości poszczególnych produktów rolnych skupionych w danym okresie przez podmioty gospodarcze prowadzące skup bezpośrednio od producentów.

Przeciętne ceny roczne produktów rolnych uzyskiwanych przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

Lata gospodarcze obejmują okres od 1 VII do 30 VI (np. rok gospodarczy 2017/18 oznacza okres od 1 VII 2017 r. do 30 VI 2018 r.).

Dane prezentuje się według siedziby użytkownika gospodarstwa rolnego.

2. Podstawowe pojęcia

Mediana wieku (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

Wskaźnik zatrudnienia obrazuje udział pracujących w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej.

Stopa bezrobocia wyraża udział bezrobotnych wśród aktywnych zawodowo w wieku 15 lat i więcej.

Gospodarstwo rolne to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i prowadząca działalność rolniczą.

Gospodarstwo ekologiczne to gospodarstwo stosujące ekologiczne metody produkcji rolniczej, które posiada certyfikat nadany przez jednostkę certyfikującą lub jest w trakcie przedstawiania na ekologiczne metody produkcji rolniczej (pod kontrolą jednostki certyfikującej).

Do działalności rolniczej zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, świń, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, sarny, daniele) i pszczoł, a także działalność polegającą na utrzymaniu użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej (zgodnie z normami).

Powierzchnia użytków rolnych obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej i użytków rolnych pozostałych.

Użytki rolne w dobrej kulturze to użytki utrzymywane zgodnie z normami spełniającymi wymogi Ustawy z dnia 5 II 2015 r. o płatnościach w ramach systemu wsparcia bezpośredniego (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1312 z późn. zmianami) – prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w w dobrej kulturze rolnej.

Powierzchnia pod zasiewami to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem powierzchni upraw zaliczanych od 2010 r. do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych i upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymywane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkółek (sady), szkółek drzew i krzewów ozdobnych, szkółek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami.

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Łąki trwałe to grunty pokryte trawami (co najmniej 5 lat), z zasady koszone. Powinny być utrzymywane w dobrej kulturze rolnej i przynajmniej raz w roku koszone, ale zbiory niekoniecznie muszą być wykorzystywane do celów produkcyjnych.

Pastwiska trwałe to grunty pokryte trawami (co najmniej 5 lat), które z zasady nie są koszone, lecz wypasane.

Lasy i grunty leśne to powierzchnia o wielkości co najmniej 0,10 ha, pokryta roślinnością leśną (zalesiona) lub przejściowo jej pozbawiona (niezalesiona) oraz grunty związane z gospodarką leśną.

Pozostałe grunty to grunty będące pod zabudowaniami, podwórzami, placami, ogrodami ozdobnymi, parkami, powierzchnia wód śródlądowych, rowów melioracyjnych, powierzchnia porośnięta wikliną w stanie naturalnym, powierzchnia terenów bagiennych, powierzchnia nieużytków oraz powierzchnia przeznaczona do rekreacji.

Pod pojęciem plon rozumie się ilość jednostek wagowych (dt) danego ziemiopłodu zebranych z jednostki powierzchni (ha).

Globalna produkcja rolnicza obejmuje: produkcję roślinną, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku) oraz produkcję zwierzęcą, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inventarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

Methodological notes

1. General notes

Data concerning population since 2010 have been compiled on the basis of results of Population and Housing Census 2011 as well current reporting data on vital statistics and population migration. Data on size of population was prepared using the balance method according to the national definition of residence. The definition does not include people who have come from abroad for temporary stay, while include permanent Polish residents staying temporarily abroad (regardless of the duration of their absence).

Data regarding agricultural production were compiled using the kind-of-activity method, what is understood as a summing up of the crop and animal production conducted by economic entities, regardless of the section of the NACE Rev. 2 in which they are included.

The publication was based on collective results of reporting, representative surveys, agricultural censuses and estimates conducted by experts.

The publication contains information about:

- economic activity of population living in rural areas – data were prepared on the basis of generalized results of the Labor Force Survey (LFS). From III quarter 2012 to generalize the results of the survey to the general population data on population aged 15 and more were used, derived from balance sheets based on the results of the National and Housing Census 2011. The study covers persons aged 15 and more who are members of households in randomly drawn dwellings. Excluded from the scope of the survey remain members of households staying abroad over 12 months or more;
- crop output (area, yields and production), livestock and animal output (production of animals for slaughter, cows' milk, hen eggs), output results of agriculture in terms of value (gross and market agricultural output), procurement of agricultural products in terms of value, average prices of agricultural products obtained by farmers at procurement centres and on marketplaces and about consumption of mineral and lime fertilizers.

Data on the area and production of ground vegetables and strawberries include their production in kitchen gardens. Information on strawberries includes also organic farming.

The area of vegetable and fruit crops was given basing on the estimates of experts who made the assessment by the location of the land.

Information on agricultural products procurement concerns the value of agricultural products (crop and animal) bought by agricultural entities directly from producers.

Procurement prices are average annual prices calculated as a quotient of value (without value added tax – VAT) and quantity of several agricultural products purchased at a given period by economics entities purchasing agricultural products directly from producers.

The average annual prices of agricultural products obtained by farmers on marketplaces were calculated as arithmetic averages from the average prices in each month.

Farming years cover the period from 1 VII to 30 VI (e.g. the 2017/18 farming year covers the period from 1 VII 2017 to 30 VI 2018).

Data are presented according to the seat of the holder of agricultural holding.

2. Basic definitions

Median age of population is a parametr defining the age limit, which half of the population has already crossed and the other half has not yet reached.

Employment rate is a share of employed persons in population aged 15 and more.

Unemployment rate is a share of unemployed persons among economically active population aged 15 and more.

An agricultural holding is understood as a single unit, both technically and economically, which has a separate management (holder or manager) and which conduct agricultural activity.

Organic farm uses organic methods of agricultural production which has a certificate granted to it by a certification body or which is under conversion to organic methods of agricultural production (under control of certification body).

An agricultural activity includes activity related to the cultivation of plants, which covers: all field crops (including mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops as well as activity related to rearing and breeding of livestock, such as cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur animals, wild animals kept for slaughter (such as wild boars, roe deer, fallow deer) and bees, as well as activity of maintaining agricultural land in accordance with cultivation principles with respects for environment protection requirements (according to the norms).

Agricultural land area includes agricultural land in a good agricultural condition and other agricultural land.

Agricultural land in a good agricultural conditions it is agricultural land maintained in accordance with norms complying the requirements of the Act of 5 February 2015 on payments under the direct support system (unified text Journal of Laws of 2018, item 1312 with later amendments) – presented in the division into sown area, fallow land, permanent crops (including orchards), kitchen gardens, permanent meadows and permanent pastures.

Other agricultural land it is agricultural land not cultivated and not used and maintained in a good agricultural condition.

Sown area is the area of all crops sown and planted in the agricultural holding, except for the area of crops which in 2010 was included in permanent crops, as well as the area of kitchen gardens and crop area intended for ploughing, cultivated as major crop.

Fallow land is the arable land not used for production purposes but maintained in a good agricultural condition, in compliance with environmental protection requirements, as well as the crop area intended for ploughing of plants cultivated as major crops (green fertilizers).

Permanent crops stand for the total plantation area of fruit-bearing trees and shrubs and their nurseries (or-

chards), nurseries of ornamental trees and shrubs and nurseries of forest trees for commercial purposes, as well as other permanent crops, of which wicker, fruit-bearing trees and shrubs grown outside plantations, as well as other permanent crops cultivated under cover.

Kitchen gardens stand for the area of crops which mainly serve as self-supplies. The area of lawns and ornamental gardens, as well as recreation area, should not be treated as part of kitchen gardens.

Permanent meadows is the land permanently overgrown with grass (at least 5 years), which in principle is mown. Meadows should be maintained in a good agricultural condition and mown at least once a year, but the crops do not have to be used for production purposes.

Permanent pastures is the land overgrown with grass (at least 5 years), which in principle is not mown but left for grazing.

Forests and forest land is the area of at least 0,10 ha covered with forest plants (forested) or lacking such plants for a temporary period of time (non-forested), as well as land associated with forestry management.

Other land is the land under buildings, courtyards, ornamental squares and gardens, parks, inland water areas, melioration ditches, areas naturally covered by wicker, marshland, fallow land as well as recreation areas.

Yield is understood as the number of weight units (dt) of particular agricultural products harvested from the area unit (ha).

Gross agricultural output includes: crop output, i.e. raw (not processed) products of plant origin (production of a given year) and animal output, i.e. production of animals for slaughter, raw (not processed) products of animal origin as well as livestock increase (livestock – the basic and working herd), which includes: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Agricultural market output is the sum of agricultural products sales at procurement centres and on market-places.

Aneks 1. Spis tablic załączonych do publikacji w wersji elektronicznej (format XLS)

Appendix 1. List of tables attached to the publication in the electronic version (XLS format)

Tablica 1. Ludność w 2018 r.

Table 1. Population in 2018

Tablica 2. Użytkowanie gruntów w 2018 r.

Table 2. Land use in 2018

Tablica 3. Powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej według rodzajów w 2018 r.

Table 3. Area of agricultural land in a good agricultural condition by types in 2018

Tablica 4. Ekologiczne gospodarstwa rolne w 2018 r.

Table 4. Organic farms in 2018

Tablica 5. Powierzchnia wybranych ziemiopłodów w 2018 r.

Table 5. Area of selected crops in 2018

Tablica 6. Plony wybranych ziemiopłodów w 2018 r.

Table 6. Yields of selected crops in 2018

Tablica 7. Zbiory wybranych ziemiopłodów w 2018 r.

Table 7. Production of selected crops in 2018

Tablica 8. Powierzchnia zbóż w 2018 r.

Table 8. Area of cereals in 2018

Tablica 9. Plony zbóż w 2018 r.

Table 9. Yields of cereals in 2018

Tablica 10. Zbiory zbóż w 2018 r.

Table 10. Production of cereals in 2018

Tablica 11. Powierzchnia warzyw gruntowych w 2018 r.

Table 11. Area of ground vegetables in 2018

Tablica 12. Plony warzyw gruntowych w 2018 r.

Table 12. Yields of ground vegetables in 2018

Tablica 13. Zbiory warzyw gruntowych w 2018 r.

Table 13. Production of ground vegetables in 2018

Tablica 14. Powierzchnia drzew owocowych w sadach w 2018 r.

Table 14. Area of fruit trees in orchards in 2018

Tablica 15. Plony z drzew owocowych w sadach w 2018 r.

Table 15. Yields of fruit trees in orchards in 2018

Tablica 16. Zbiory z drzew owocowych w sadach w 2018 r.

Table 16. Production of fruit trees in orchards in 2018

Tablica 17. Powierzchnia krzewów owocowych i plantacji jagodowych w sadach w 2018 r.

Table 17. Area of fruit from shrubs and berry plantations in orchards in 2018

Tablica 18. Plony z krzewów owocowych i plantacji jagodowych w sadach w 2018 r.

Table 18. Yields of fruit from shrubs and berry plantations in orchards in 2018

Tablica 19. Zbiory z krzewów owocowych i plantacji jagodowych w sadach w 2018 r.

Table 19. Production of fruit from shrubs and berry plantations in orchards in 2018

Tablica 20. Zwierzęta gospodarskie w 2018 r.

Table 20. Livestock in 2018

Tablica 21. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych w roku gospodarczym 2017/18

Table 21. Consumption of mineral and lime fertilizers in 2017/18 farming year

Tablica 22. Skup wybranych produktów rolnych w 2018 r.

Table 22. Procurement of selected agricultural products in 2018